

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

**DLA OBSZARU PIĘCIU GMIN:
KWIDZYN, RYJEWO, GARDEJA, SADLINKI, PRABUTY**

POWIŚLAŃSKA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

Kwidzyn, listopad 2013

SPIS TREŚCI:

I. Charakterystyka lokalnej grupy działania (LGD) jako jednostki odpowiedzialnej za realizację lokalnej strategii rozwoju (LSR):.....	3
I.1 Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze	3
I.2 Opis procesu budowania partnerstwa.....	3
I.3 Charakterystyka członków LGD albo jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD	4
I.4 Struktura Rady Programowej - organu decyzyjnego PLGD.....	9
I.5 Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego	10
II Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności..	14
II.1 Wykaz gmin wchodzących w skład LGD	14
II.2 Uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe.....	14
II.3. Ocena społeczno - gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej	24
II.4 Specyfika obszaru	29
III. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy	34
IV. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje LSR	39
IV.1. Wizje	39
IV.2. Cele ogólne	39
IV.3.Cele szczegółowe i planowane przedsięwzięcia	40
V. Określenie misji LGD.....	49
VI. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR	49
VII. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR	52
VIII. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR	53
IX. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów.....	53
X. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji.....	69
XI. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR.....	72
XII. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR.....	73
XIII. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej.....	75
XIV. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR	77
XV. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR	80
XVI. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich...	81
XVII. Informacja o dołączanych do LSR załącznikach	82

I. Charakterystyka lokalnej grupy działania (LGD) jako jednostki odpowiedzialnej za realizację lokalnej strategii rozwoju (LSR):

1.1 Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze

Stowarzyszenie Powiślańska Lokalna Grupa Działania działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U.01.79.855), ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków EFRROW oraz statutu Stowarzyszenia Powiślańska Lokalna Grupa Działania stanowiącego **załącznik 1** do Lokalnej Strategii Rozwoju.

- a) Nazwa: **Powiślańska Lokalna Grupa Działania**
- b) Status prawny: **Stowarzyszenie**
- c) Data rejestracji: **29.09.2006r.**
- d) Numer w KRS: **0000264789**

1.2 Opis procesu budowania partnerstwa

Opis procesu powstawania strategii stanowi zarazem opis budowy międzysektorowego partnerstwa lokalnego na obszarze działania LGD. Do udziału w tym procesie zaproszono bowiem przedstawicieli szerokiego spektrum środowisk, instytucji i organizacji. W związku z tym osiągnięto cel pełnej reprezentacji wszystkich sektorów, zarówno w powstałej w ramach składu członków Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania, jak i w procesie diagnostycznym i planistycznym przy budowie strategii. Poniżej zaprezentowano wszystkie wykorzystane w ramach projektu narzędzia konsultacji społecznych oraz budowy międzysektorowego partnerstwa lokalnego.

Szkolenia dla Lokalnej Grupy Działania

Przeprowadzono szkolenia z następującej tematyki: zasady partnerstwa i cele strategiczne programu PROW 2007-2013 oś 4 Leader, metody pracy, organizacji i zarządzania grupą, metody rozwiązywania i unikania konfliktów, tworzenie projektów, rozwiązywanie problemów społecznych. Szkolenia miały na celu dostarczenie grupie narzędzi do efektywnego działania na rzecz rozwoju lokalnego – tworzenia zespołów projektowych oraz skutecznego implementowania przedsięwzięć. Szkolenia były prowadzone metodami warsztatowymi, a trenerzy mieli za zadanie pracować w oparciu o konkretne problemy i możliwości ich rozwiązania.

Chodziło o zebranie od osób informacji na temat zasadniczych barier rozwojowych, a także próbę pracy w odniesieniu do pomysłów, na projekty służące przełamaniu tych barier. W 2007-2008 roku przeprowadzono serię szkoleń i warsztatów na temat działań w ramach PROW 2007-2013 w szczególnie podkreślonej oś 4 Leader.

Spotkania informacyjne

W ramach realizacji projektu zorganizowano spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, lokalnych władz. Spotkania miały na celu przekazanie

kluczowych informacji o programie PROW 2007-2013 oś 4 Leader. Jednocześnie konieczne było wskazanie roli jaką poszczególne sektory mają do odegrania w realizacji strategii. Wskazywano także na korzyści i możliwości wynikające zarówno z szerokiego, długofalowego partnerstwa w celu poprawy jakości życia na obszarze wiejskim, jak i z partnerstwa zawiązywanego na potrzeby realizacji konkretnego przedsięwzięcia. Na przełomie 2007-2008 roku przeprowadzono serie spotkań we wszystkich gminach z poszczególnymi sektorami na temat konkretnych projektów, na które mogliby otrzymać dofinansowania w ramach realizacji LSR.

Warsztat strategiczny podsumowujący

Główne spotkanie odbyło się w celu przedstawienia zarówno wyników prac badawczych oraz analizy SWOT, jak również proponowanych kierunków rozwoju obszaru. W spotkaniu wzięły udział osoby reprezentujące wszystkie środowiska, w tym organizacje pozarządowe, przedsiębiorców, władze samorządowe. Świadczy to o dużym zainteresowaniu partnerskim modelem rozwoju obszaru, a także o wysokim poziomie zaangażowania w proces budowy wspólnego programu rozwoju. W trakcie spotkania w wyniku publicznej debaty dyskutowano poszczególne zapisy oraz uzupełniano listę projektów możliwych do realizacji. W ten sposób wszystkie instytucje i osoby zainteresowane realizacją celów strategicznych i operacyjnych niniejszej strategii są przekonane o możliwości ich skutecznego osiągnięcia.

Spotkania służące powołaniu Lokalnej Grupy Działania

Przeprowadzono dwa spotkania, które miały na celu opracowanie statutu oraz założenie, a następnie wyłonienie władz Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania. Liczna obecność mieszkańców reprezentujących różnorodne środowiska oraz wszystkie gminy na obu spotkaniach świadczy o dużej woli współdziałania w ramach stowarzyszenia na rzecz realizacji opracowanej strategii. Równomierna reprezentacja wszystkich sektorów w Zarządzie świadczy o partnerskim charakterze zarówno organizacji jak i przyjętego programu działania. W styczniu 2008 roku na Walnym Zgromadzeniu Stowarzyszenia dokonano zmian w statucie dostosowując do wymogów ustawy z 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRR, powołując Radę Programową – organ decyzyjny, w której zachowana została równomierna reprezentacja wszystkich sektorów. We wrześniu 2008 roku przyjęte zostały do Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania wszystkie Gminy objęte LSR.

1.3 Charakterystyka członków LGD albo jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Lp.	Imię i nazwisko	Reprezentowany sektor	Rodzaj prowadzonej działalności	Funkcja w strukturze LGD
1.	Robert Holiński	Społeczny	Towarzystwo Rozwoju Powiatu Kwidzyńskiego	Członek Rady Programowej
2.	Dorota Cipkowska	Społeczny	Osoba fizyczna, urzędnik	Członek Zarządu-Skarbnik

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

3.	Sławomir Słupczyński	Społeczny	Osoba fizyczna, urzędnik	Członek Rady Programowej
4.	Tomasz Chojnacki	Społeczny	Stowarzyszenie Słoneczne Wzgórze w Ryjewie	Członek Rady Programowej
5.	Katarzyna Bednarek	Publiczny	Gminny Ośrodek Kultury w Kwidzynie	Członek zwyczajny
6.	Joanna Malinowska	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek Rady Programowej
7.	Elżbieta Krajewska	Publiczny	Urząd Gminy Sadlinki	Członek Rady Programowej
8.	Marek Józef Staniszewski	Społeczny	Osoba fizyczna, urzędnik	Członek Rady Programowej
9.	Bogdan Pawłowski	Publiczny	Urząd Miasta i Gminy Prabuty	Członek Rady Programowej
10.	Jerzy Grabowski	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek Rady Programowej
11.	Ewa Nowogrodzka	Społeczny	Osoba fizyczna, urzędnik	Członek Rady Programowej
12.	Maria Mroczkowska	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek Rady Programowej
13.	Marcin Kurkowicz	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
14.	Bożena Rybus	Gospodarczy	Sklep mięsno – spożywczy w Gardei	Członek zwyczajny
15.	Edward Cykał	Gospodarczy	Gardejski Młyn	Członek komisji rewizyjnej
16.	Emilian Jaworowicz	Publiczny	Gminny Ośrodek Kultury w Gardei	Członek zwyczajny
17.	Ewa Romanow –Pękał	Społeczny	Stowarzyszenie „Eko –inicjatywa”	Członek Rady Programowej
18.	Leszek Słowiński	Gospodarczy	PHUP Roboty ziemne i drogowe w Prabutach	Członek zwyczajny
19.	Grzegorz Pietkiewicz	Społeczny	Osoba fizyczna, Gospodarstwo agroturystyczne	Członek zwyczajny
20.	Piotr Baranowicz	Gospodarczy	Rzeźbiarz Barcice	Członek zwyczajny
21.	Janina Pelcer	Gospodarczy	Agent ubezpieczeniowy	Członek komisji rewizyjnej
22.	Paweł Okliński	Gospodarczy	Indywidualna praktyka lekarska Ryjewo	Członek zwyczajny
23.	Agnieszka Blicharz	Gospodarczy	Indywidualna praktyka pielęgniarek środowiskowych w Straszewie	Członek Rady Programowej
24.	Małgorzata Kopecka	Gospodarczy	Sklep spożywczo przemysłowy Okrągła Łąka	Członek zwyczajny
25.	Jadwiga Stromecka	Gospodarczy	Prowadzenie stołówek szkolnych	Członek zwyczajny
26.	Robert Filar	Społeczny	Osoba fizyczna, rolnik	Członek zwyczajny
27.	Piotr Kalkowski	Gospodarczy	Climatronix Sadlinki	Członek zwyczajny

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

28.	Piotr Kopecki	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
29.	Stefan Kawski	Gospodarczy	Sklep monopolowo – spożywczo – przemysłowy w Sadlinkach	Członek zwyczajny
30.	Krzysztof Wnętrzak	Gospodarczy	„DOMIS” w Sadlinkach	Członek zwyczajny
31.	Andrzej Górny	Gospodarczy	Firma Handlowo – transportowa Nebrowo Małe	Członek zwyczajny
32.	Kunicki Mariusz	Gospodarczy	Firma transportowo – usługowa, Gmina Sadlinki	Członek zwyczajny
33.	Robert Pipczyński	Społeczny	Stowarzyszenie miłośników ziemi Gardejskiej	Członek zarządu
34.	Danuta Kosewska	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zarządu - Prezes
35.	Grażyna Podgórska	Społeczny	Członkini koła gospodyń w Nebrowie	Członek zwyczajny
36.	Kazimierz Kwiatkowski	Publiczny	Urząd Gminy Gardeja	Członek Rady Programowej
37.	Anna Burdyńska	Społeczny	Osoba fizyczna, urzędnik	Członek zwyczajny
38.	Edward Gadacz	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
39.	Małgorzata Kensicka	Społeczny	Gospodarstwo rolne	Członek zwyczajny
40.	Mirosław Plakwicz	Społeczny	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie „Eko – inicjatywa”	Członek zwyczajny
41.	Jacek Topolski	Społeczny	Osoba fizyczna,	Członek zwyczajny
42.	Krzysztof Wojewódzki	Społeczny	Osoba fizyczna, urzędnik	Członek zwyczajny
43.	Wojciech Dołęgowski	Społeczny	Osoba fizyczna, urzędnik	Członek zwyczajny
44.	Halina Sobczak	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek Rady Programowej
45.	Krzysztof Michalski	Publiczny	Urząd Gminy Kwidzyn	Członek zarządu
46.	Ryszard Ostrowski	Społeczny	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Gardejskiej	Członek Rady Programowej
47.	Bogusław Filar	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek komisji rewizyjnej
48.	Józef Gutowski	Publiczny	Osoba fizyczna, urzędnik	Członek zwyczajny
49.	Henryk Kopecki	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
50.	Anna Sidorowicz	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

51.	Marcin Duda	Społeczny	Powiślańska Regionalna Agencja Zarządzania Energią	Członek zwyczajny
52.	Franciszek Sokołowski	Gospodarczy	Powiślański Bank Spółdzielczy w Kwidzynie	Członek Rady Programowej
53.	Izabela Rzepka	Gospodarczy	PHU Pod Kasztanami	Członek zwyczajny
54.	Agnieszka Szczotka	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
55.	Wojciech Szczotka	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
56.	Anna Bera	Gospodarczy	PPHU 5es	Członek zwyczajny
57.	Marta Panasiuk	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
58.	Krzysztof Sidorowicz	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
59.	Wioleta Chmielowska	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
60.	Roman Chmielowski	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
61.	Piotr Mosakowski	Społeczny	Stowarzyszenie Absolwentów Wyższych Szkół Zarządzania "Nasza Europa"	Członek zwyczajny
62.	Ilona Miklewicz	Społeczny	Fundację Wspierania Społeczności Lokalnych "Sapere Aude"	Członek zwyczajny
63.	Piotr Stec	Społeczny	Stowarzyszenie Scena Łalkowa imienia Jana Wilkowskiego	Członek zwyczajny
64.	Zdzisław Alberciński	Gospodarczy	ENERGO Zdzisław Alberciński	Członek zwyczajny
65.	Roman Zbróg	Publiczny	Gminny Ośrodek Kultury w Ryjewie	Członek zwyczajny
66.	Krzysztof Bednarek	Społeczny	Stowarzyszenie Mieszkańców na rzecz rozwoju wsi Dankowo „ZAKĄTEK DANKOWO”	Członek zwyczajny
67.	Anita Włodarczak	Społeczny	Kółko Rolnicze Koło Gospodyń Wiejskich w Trzcianie	Członek zwyczajny
68.	Włodzimierz Dawidowski	Publiczny	Powiat Kwidzyński	Członek zwyczajny
69.	Allan Leon Szałabski	Gospodarczy	Spółdzielnia Socjalna „Termika”	Członek zwyczajny
70.	Ryszard Maroń	Gospodarczy	Firma „Maroń” Usługi Transportowo-Sprzętowe Kopalnia Piasku Sprzedaż i Handel Ryszard Maroń	Członek zwyczajny

71.	Leszek Wolanowski	Gospodarczy	P.H.U. EKOTEC Marcin Pankowski Leszek Wolanowski S.C.	Członek zwyczajny
72.	Marta Sudoł	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
73.	Dominik Sudoł	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
74.	Tomasz Müller	Społeczny	Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy w Kwidzynie	Członek zwyczajny
75.	Magdalena Majsak	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zarządu
76.	Małgorzata Godlewska	Gospodarczy	Bio-Medicalis Małgorzata Godlewska	Członek zwyczajny
77.	Marcin Kruszyński	Publiczny	Prabuckie Centrum Kultury i Sportu	Członek zwyczajny
78.	Ewa Stec	Społeczny	STOWARZYSZENIE "SENIORZY 50+"	Członek zwyczajny

Sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Rozdział III Statutu Stowarzyszenia przewiduje dwa rodzaje członkostwa: członkostwo zwyczajne i członkostwo wspierające. Członkiem zwyczajnym może być pełnoletnia osoba fizyczna i osoba prawna, która:

- spełnia warunki określone w ustawie Prawo o stowarzyszeniach,
- działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i przedstawi rekomendację (wskazanie) zawierającą w szczególności pozytywną opinię w tym zakresie udzieloną przez działających na obszarze, dla którego ma być opracowany LSR, lub którego dotyczy LSR:
  - a) Partnera społecznego i gospodarczego lub
  - b) Gminę wiejską, lub
  - c) Gminę miejsko-wiejską, lub
  - d) Związek międzygminny, lub
  - e) Inną osobę prawną, której działalność obejmuje realizację celu Stowarzyszenia;
- złoży deklarację członkowską.

Osoby prawne mogą zostać, także członkami wspierającymi Stowarzyszenie po złożeniu wniosku do Zarządu Stowarzyszenia i pisemnym ustaleniu z Zarządem zasad wspierania Stowarzyszenia

Nie przewiduje się rozszerzania ilościowego władz stowarzyszenia. Osobowe zmiany w Zarządzie następują na pisemny wniosek rezygnującego członka zarządu. Rozpatrzenie pisemnego wniosku rezygnującego członka zarządu następuje na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Członków. Przyjęcie bądź odrzucenie pisemnego wniosku o przyjęcie w poczet członków bądź rezygnację z członkostwa w Stowarzyszeniu następuje uchwałą zarządu, której treść jest oznajmiana na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Członków Stowarzyszenia. Członków Zarządu, Rady Programowej i Komisji Rewizyjnej powołuje i odwołuje Walne Zgromadzenie Członków. Kto

może być członkiem Stowarzyszenia określa § 9 Statutu. Zmiany składu PLGD określa § 12, § 13, § 14 Statutu.

I.4 Struktura Rady Programowej - organu decyzyjnego PLGD

Organem decyzyjnym LGD jest Rada Programowa Stowarzyszenia Powiślańska Lokalna Grupa Działania. Zgodnie ze Statutem LGD (**załącznik nr 1**) i Regulaminem Rady PLGD, liczba członków organu decyzyjnego wynosi 16 osób.

Sektor publiczny w składzie Rady Programowej reprezentują 3 osoby czyli 18,75 % składu.

Sektor społeczny w składzie Rady Programowej reprezentuje 10 osób czyli 62,50 % składu.

Sektor gospodarczy w składzie Rady Programowej reprezentują 3 osoby czyli 18,75 % składu.

Lp.	Imię i nazwisko	Gmina jaką dany członek organu decyzyjnego reprezentuje	Reprezentowany sektor
1.	Sławomir Słupczyński	Ryjewo	Społeczny
2.	Tomasz Chojnacki	Ryjewo	Społeczny
3.	Joanna Malinowska	Sadlinki	Społeczny
4.	Elżbieta Krajewska	Sadlinki	Publiczny
5.	Marek Staniszewski	Prabuty	Społeczny
6.	Robert Holiński	Kwidzyn	Społeczny
7.	Jerzy Grabowski	Gardeja	Społeczny
8.	Bogdan Pawłowski	Prabuty	Publiczny
9.	Kazimierz Kwiatkowski	Gardeja	Publiczny
10.	Halina Sobczak	Kwidzyn	Społeczny
11.	Franciszek Sokołowski	Kwidzyn	Gospodarczy
12.	Ewa Romanow – Pękal	Sadlinki	Gospodarczy
13.	Ryszard Ostrowski	Gardeja	Społeczny
14.	Maria Mroczkowska	Gardeja	Społeczny
15.	Agnieszka Blicharz	Ryjewo	Gospodarczy
16.	Ewa Nowogrodzka	Kwidzyn	Społeczny

W Radzie zasiadają przedstawiciele wszystkich gmin będących członkami LGD. Żaden z członków Rady nie jest zatrudniony w biurze LGD, nie jest także członkiem Zarządu ani Komisji Rewizyjnej, co reguluje Statut i Regulamin Rady.

Do wyłącznej właściwości Rady należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, które mają być realizowane w ramach opracowanej Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia. Rada działa zgodnie z Regulaminem organizacyjnym stanowiącym **załącznik nr 2** do Lokalnej Strategii Rozwoju.

W Regulaminie organizacyjnym Rady znajdują się zapisy gwarantujące bezstronność oceny operacji oraz procedura wyłączenia członka organu decyzyjnego od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie, gdy Członek Rady złożył wniosek o dofinansowanie operacji będącej przedmiotem posiedzenia, w którym uczestniczy lub w przypadku stwierdzenia, iż operacja, która będzie podlegać ocenie została złożona przez osobę lub podmiot z którym Członek Rady pozostaje w zależności rodzinnej lub z tytułu zwierzchnictwa lub podległości zawodowej.

1.5 Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego

Stowarzyszenie Powiślańska Lokalna Grupa Działania tworzą następujące organy:

- **Walne Zebranie Członków**, tworzą wszyscy członkowie Stowarzyszenia,
- **Zarząd**, tworzy Prezes, Sekretarz, Skarbnik i 2 członków Zarządu (wg Statutu 5 członków),
- **Komisja Rewizyjna**, składająca się z Przewodniczącego komisji i 2 członków (wg Statutu 3 członków),
- **Rada Programowa**, wybierana przez Walne Zebranie Członków. Rada, w co najmniej 50% składa się z partnerów gospodarczych i społecznych, w tym osób reprezentujących sektor społeczny (rolnicy, kobiety wiejskie, młodzi ludzie) i organizacje pozarządowe. Członek Rady nie może być jednocześnie członkiem Zarządu, Komisji Rewizyjnej ani nie może być zatrudniony w Biurze LGD.

Obsługę organów Stowarzyszenia PLGD zapewnia Biuro Stowarzyszenia. Zarząd Stowarzyszenia powołuje Kierownika Biura. Pracowników Biura zatrudnia Zarząd wraz z Kierownikiem Biura.

Zasady, organizację i tryb działania organów Stowarzyszenia PLGD określa przede wszystkim: Statut (**załącznik nr 1**), Regulamin organizacyjny Rady Programowej (**Załącznik nr 2**).

Rozdział funkcji pomiędzy poszczególne organy władzy dokonany został zapisami Statutu Stowarzyszenia. **Podstawową zasadą funkcjonowania LGD jest oddzielenie funkcji decyzyjnej w procesie wyboru operacji od funkcji zarządczej.** Zasada obowiązuje także w drugą stronę, to znaczy organ decyzyjny musi ograniczyć się tylko do wyboru projektów i nie próbować ingerować w zarządzanie LGD, które jest wyłączną kompetencją Zarządu.

Funkcje decyzyjne pełni Rada, która odpowiada za wybór projektów zgodnie z celami LSR i zatwierdzonymi lokalnymi kryteriami wyboru operacji. Decyzje tego organu są ostateczne i zarząd LGD nie ma w tym zakresie żadnych kompetencji, poza obowiązkiem przesłania uchwał organu decyzyjnego do wiadomości instytucji wdrażającej PROW 2007-2013.

Zarząd pełni funkcje zarządcze, w tym:

- przyjmuje nowych członków Stowarzyszenia,
- reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz i działa w jego imieniu,
- kieruje bieżącą pracą Stowarzyszenia,
- zwołuje Walne Zebranie Członków,
- ustala wysokość składek członkowskich,
- powołuje i odwołuje Kierownika Biura Stowarzyszenia,
- ustala wysokość zatrudnienia i zasady wynagrodzenia pracowników Biura Stowarzyszenia.

Walne zebranie członków pełni funkcje organu zatwierdzającego ważniejsze decyzje Stowarzyszenia, w tym w szczególności:

- uchwalenie statutu i jego zmian,
- zatwierdzenie lokalnych kryteriów wyboru projektu,
- zatwierdzenie procedur funkcjonowania LGD, w tym Regulaminu organizacyjnego Rady,
- podejmowanie uchwał w sprawach finansowych,
- zatwierdzenie Lokalnej Strategii Rozwoju,
- uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia,
- ustalanie liczby członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
- wybór i odwołanie członków Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
- uchwalanie zmian w statucie,
- podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia do innych organizacji,
- podejmowanie uchwał w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia,
- rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu wniesionych przez członków Stowarzyszenia,

Komisja rewizyjna pełni funkcje kontrolne i odpowiada za:

- kontrolę działalności Stowarzyszenia,
- ocenę sprawozdań przedkładanych Walnemu Zebraniu Członków przez Zarząd i Radę,
- występowanie z wnioskami o zwołanie Walnego Zebrania Członków.

- procedura naborów pracowników, opis stanowisk PLGD i procedura postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających wymagania konieczne stanowi załącznik nr 4 do LSR (załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu nr 8/2008 z dnia 16 grudnia 2008 roku).

- zasady powoływania, odwoływania i wyłączenia członków organu decyzyjnego zawarte są w załączniku nr 5 do LSR (załączniki do Uchwały V Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia PLGD nr 9/001//2008 z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie przyjęcia i zatwierdzenie Regulaminu Rady Programowej Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania)

- kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego stanowi załącznik nr 6 do LSR (załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu 9/2008 z dnia 16 grudnia 2008 roku).

- doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów realizacji operacji.

Nazwa członka lub partnera	Realizowany projekt	Czas realizacji	Miejsce realizacji	Koszt (zł)
Powiślańska Lokalna Grupa Działania	Dzień śliwki	2008	Nebrowo Wielkie	3000,00
Gmina Ryjewo	Wymiana pokrycia dachowego wraz z obróbką blacharską w świetlicy wiejskiej w Trzcianie (SPO),	2005	Trzciano	9904,00
Gmina Ryjewo	Remont GOK w Ryjewie (PPOW)	2006	Ryjewo	97666,33
Gmina Ryjewo	Budowa bieżni i piłko łapów na terenie boiska sportowego w Straszewie (SPO)	2005	Straszewo	47960,00
Gmina Ryjewo	Remont świetlicy wiejskiej w Trzcianie- wykonanie izolacji poziomej oraz docieplenia ścian (PPOW)	2006	Trzciano	60654,84
Gmina Sadlinki	budowa wodociągu wiejskiego wraz z przyłączami dla wsi Olszanica – Białki (ZPORR)	2005	Olszanica, Białki	406498,90

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

Gmina Sadlinki	Kompleks rekreacyjno – sportowy w Sadlinkach: budowa Skate Parku oraz Parku wypoczynkowego (SPO)	2005 – 2006	Sadlinki	90403,33
Gmina Sadlinki	Odnowa centrum kulturalno – sportowego wsi Kaniczki (SPO)	2005 – 2006	Kaniczki	36378,61
Gmina Sadlinki	Centrum kulturalno rekreacyjne wsi Okrągła Łąka – modernizacja świetlicy wiejskiej (SPO)	2005 – 2006	Okrągła Łąka	129082,53
Gmina Gardeja	Adaptacja byłej hydroforni i jej otoczenia na Centrum kultury i Rekreacji w Klasztorcu, (SPO)	2005 - 2006	Klasztorzec	110835,00
Gmina Gardeja	Modernizacja dachu wiejskiego Domu Kultury w Czarnem Dolnym, (SPO)	2006	Czarne Dolne	42381,00
Gmina Kwidzyn	Budowa ścieżki rowerowo – pieszej z Korzeniewa do Marezy – etap I (SAPARD)	2003 - 2004	Korzeniewo, Mareza	369917,48
Gmina Kwidzyn	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z Korzeniewa do Marezy etap II, czas realizacji (SPO)	2005 – 2006	Korzeniewo, Mareza	480934,15
Gmina Kwidzyn	Docieplenie skrzydła dydaktycznego i wymiana okien w gimnazjum w Liczu (PAOW)	2003 - 2004	Licze	167432,96
Miasto i Gmina Prabuty	Modernizacja świetlicy wiejskiej we wsi Trumiejki Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej we wsi Obrzynowo, Rodowo wioska cudów (kontrakt wojewódzki)	2002	Trumiejki, Obrzynowo, Rodowo	171521,75
Gmina i Miasto Prabuty	Modernizacja plaży nad jez. Sowica na terenie sołectwa Stańkowo gm. Prabuty (PPOW)	2006	Stańkowo	115508

Miasto i Gmina Prabuty	Budowa kanalizacji sanitarnej na Osiedlach Chodkiewicza i łąkowa na terenie miasta Prabuty	2005	Prabuty	1.134.901,35
Ewa Romanow	Zaulek Benowo (Rzeczpospolita internetowa)	2006 - 2007	Benowo	50404,89
Ewa Romanow	Obywatel z ekoinicjatywą Fundacja Fundusz Współpracy JFK	2008	Powiat Kwidzyński	11710,47 Euro
Mirosław Plakwicz	Adaptacja budynku po byłej szkole w Benowie na ośrodek edukacji ekologicznej (WFOŚiGW w Gdańsku)	2008	Benowo	799023,39

II Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

II.1 Wykaz gmin wchodzących w skład LGD

Cały obszar PLGD położony jest w obrębie jednej jednostki administracyjnej, tj. powiatu kwidzyńskiego w woj. pomorskim. Gminy tworzące LGD to:

- Kwidzyn,
- Prabuty,
- Sadlinki,
- Ryjewo
- Gardeja

Dokumenty potwierdzające członkostwo tych gminy w LGD jest uchwała rady gminy o przystąpieniu do danej LGD dołączone są do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR.

II.2 Uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe

Zasięg terytorialny i uwarunkowania geograficzne

Teren objęty niniejszą analizą to obszary wiejskie powiatu kwidzyńskiego, w którego skład wchodzi **cztery gminy wiejskie** (Gardeja, Sadlinki, Ryjewo i Kwidzyn) oraz jedna **gmina miejsko-wiejska** (Prabuty) – rys.1. Z analizy wykluczona została gmina miejska Kwidzyn, która administracyjnie także stanowi część powiatu.

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE BADANEGO OBSZARU

Ukształtowanie powierzchni

Obszar powiatu kwidzińskiego tworzą dwie różne jednostki morfologiczne: Dolina Dolnej Wisły (mezoregion: Dolina Kwidzińska) na zachodzie i Pojezierze Iławskie na wschodzie.

Dolina Dolnej Wisły to obszar odmienny genetycznie i krajobrazowo od sąsiadujących z nim pojezierzy. Dno doliny położone jest na wysokości ok. 10 m n.p.m., zaś jej zbocza wznoszą się około 50 do 70 m ponad jej dnem. Pojezierze Iławskie to region leżący pomiędzy dolinami Wisły na zachodzie i Pastęką na wschodzie. Wysokości wzniesień sięgają 50-60 m na krawędzi Doliny Wisły (na terenie powiatu kwidzińskiego) do 140 m na północnym wschodzie (teren województwa warmińsko-mazurskiego)¹. Najwyżej położonym punktem na terenie Powiatu jest Marska Góra (134 m n.p.m.)².

Uwarunkowania przyrodnicze/środowiskowe

Klimat

Klimat na obszarze powiatu kwidzińskiego ma charakter przejściowy pomiędzy morskim a kontynentalnym. Klimat ten wyróżnia się znacznymi wahaniami temperatur oraz stosunkowo wysoką średnią roczną amplitudą temperatury powietrza.

Miesięczne i roczne sumy opadów atmosferycznych są najniższe w całym województwie pomorskim. Razem z Żuławami Wiślanymi jest to obszar deficytu opadowego.

Gleby

W badanych gminach w strukturze użytkowania ziemi dominują użytki rolne. Powierzchnia, jaką zajmują, wynosi 52 473ha, co stanowi 64,6% powierzchni. Grunty orne zajmują 42 760ha, co stanowi 52,6% powierzchni gmin.

¹ Słownik..., op. cit.

² Powiat Kwidziński. Nasza mała ojczyzna, Wyd. Starostwo Powiatowe w Kwidzynie, 2003.

Ze względu na urozmaiconą rzeźbę terenu i złożoną budowę geologiczną gleby są tu bardzo zróżnicowane pod względem przydatności rolniczej. Przeważają gleby klasy IVa (35,0%), czyli średniej jakości. Duży procent stanowią także gleby klasy: IIIa – 11,3% (gleby dobre), IIIb – 19,2% (gleby średnio dobre), IVb – 11,2% (gleby średniej jakości) oraz V – 10,7% (gleby słabe) (tab. 7).

Bogactwa naturalne

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego³ na terenach obszarów wiejskich Powiatu występują następujące istotne złoża surowców: złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej w Brokowie i Ryjewie oraz złoża surowców okrucowych (piaski kwarcowe) w Sadlinkach, surowce skalne zwięzłe w Rodowie.

Surowce mineralne na terenach objętych LSR nie są wykorzystywane na dużą skalę gospodarczą. Lokalne znaczenie mają tylko kopalnie piasku; pochodzący z nich surowiec wykorzystywany jest głównie do celów budowlanych.

Lesistość

Powierzchnia analizowanej części powiatu kwidzyńskiego pokryta jest lasami w 23 %. Jest to wartość nieznacznie niższa jak średnia dla całej Polski, zaś od wartości średniej dla całego województwa niższa o 9 punktów procentowych. Najwyższą lesistością w powiecie odznacza się gmina Sadlinki (wykres 1), w której 31,5% powierzchni zajmują lasy (wartość zbliżona do wartości średniej dla całego województwa). Jest to przede wszystkim duży kompleks leśny ciągnący się na wschód od wsi Sadlinki. Na drugim miejscu pod tym względem znajduje się gmina Ryjewo, której lesistość wynosi prawie 26,2%. Duży kompleks leśny znajduje się we wschodniej części gminy.

Lasy na terenie objętym analizą zarządzane są przez Nadleśnictwo Kwidzyn.

Zasoby wodne

Rzeki

Powiat kwidzyński położony jest w dorzeczu Wisły, zlewni I rzędu – rzeki Wisły oraz zlewni II rzędu – rzeki Liwy. Wisła stanowi jego naturalną zachodnią granicę. Rzędna dna doliny Wisły na południu regionu wynosi średnio 16 m n.p.m. i spada w kierunku północnym do 10 m n.p.m. Szerokość doliny Wisły jest największa na wysokości Kwidzyna i wynosi ok. 400 m. Powyżej jak i poniżej tej miejscowości dolina rozszerza się do kilku kilometrów. Zwierciadło wody położone jest ok. 3 – 4 m poniżej dna doliny. W dnie doliny występują liczne starorzecza, które ułożone są równolegle do rzeki Wisły.

Drugą, co do wielkości w powiecie kwidzyńskim jest rzeka Liwa. Powierzchnia zlewni wynosi 934km² a długość rzeki od źródła, znajdującego się koło Piotrkowa na Pojezierzu Ławskim, do ujścia do Nogatu wynosi 118 km (Program Ochrony Środowiska dla powiatu kwidzyńskiego, 2003), natomiast na terenie powiatu długość rzeki wynosi 105,7km (tab.8). Rzeka ta, do momentu wpłynięcia na teren doliny Wisły silnie meandruje. Kierunek biegu koryta rzeki Liwy od źródeł do miasta Kwidzyn jest ze wschodu na zachód. Następnie zmienia kierunek na południowy i okrąża miasto, by znów zmienić kierunek na północny. W korycie rzeki zbudowano 10 jazów piętrzących

---

³ www.pig.gov.pl

wodę, z których 6 wykorzystuje się na potrzeby małych elektrowni wodnych. Z analizy danych przepływu z wielolecia, pomierzonych na posterunku wodowskazowym w Kwidzynie, wynika, że średni niski przepływ rzeki Liwy wynosi 0,72 m³/s (Program Ochrony Środowiska dla powiatu kwidzyńskiego, 2003).

Najdłuższą sieć cieków posiada gmina Kwidzyn i w związku z tym możliwe są podtopienia zarówno z wezbrań na Wiśle jak i Liwie. Z kolei najdłuższą sieć rowów i kanałów ma gmina Sadlinki.

Główną rzeką powiatu jest Wisła, aczkolwiek najistotniejszą z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej rzeką jest Liwa. Jest to rzeka silnie meandrująca, kręta. W jej biegu zaznaczają się cztery różne odcinki⁴:

od źródła do wsi Kamieniec – rzeka przepływa przez obszar Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego; ta część nie leży w obrębie Powiatu;

od wsi Kamieniec do Jeziora Liwieniec – na tym obszarze Liwa wpływa na teren powiatu. Od jego granicy do Prabut płynie wąskim, uregulowanym korytem, przepływając przez największe jezioro powiatu – Jezioro Dzierzgoń – oraz Jezioro Liwieniec. Liwa wypływa z Jeziora Dzierzgoń poprzez jaz w miejscowości Gonty;

od Jeziora Liwieniec do miasta Kwidzyn – najatrakcyjniejszy odcinek rzeki. Rzeka płynie krętym nurtem, przeważnie wśród lasów, z licznymi zakolami podcinającymi zbocza doliny. Tworzy przy tym malownicze przełomy o dość znacznych miejscami spadkach. Odcinek ten uważany jest za najbardziej malowniczy i atrakcyjny krajobrazowo;

od miasta Kwidzyn do ujścia. Rzeka opływa miasto i zmienia swój bieg. Za Kwidzynem płynie wśród łąk równoległe do Wisły.

Znaczenie Liwy dla ruchu turystycznego jest dwojakie: po pierwsze jest to znaczenie krajobrazowe, po drugie Liwa daje możliwości uprawiania turystyki aktywnej. Jest to bowiem niezbyt popularny, lecz – zdaniem kajakarzy – atrakcyjny szlak kajakowy⁵.

Wisła, będąca zachodnią granicą powiatu, nie pełni ważnej funkcji z punktu widzenia możliwości rozwoju turystyki, ma natomiast istotne znaczenie ekologiczne. Kwidzyński odcinek Dolnej Wisły uznano bowiem za korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym w ramach sieci ECONET – Polska. Za korytarz taki uznano także korytarz Pojezierza Iławskiego⁶.

Jeziora

W granicach powiatu kwidzyńskiego znajduje się 41 jezior i sztucznych zbiorników wodnych. Są to przede wszystkim jeziora polodowcowe (wytopiskowe) oraz antropogeniczne (stawy). Do większych jezior w powiecie zalicza się: jezioro Dzierzgoń, Kucki, Czarne, Różany, Rybno, Leśne, Klasztorne, Mateczne - Grażymowskie, Burgale, Sowica, Liwieniec, oraz Orkusze). Głębokość zbiorników wodnych jest zróżnicowana, waha się od 1,5 do 18 m. Najgłębszym jeziorem jest jezioro

---

⁴ Powiat Kwidzyński. *Nasza mała ojczyzna*, Wyd. Starostwo Powiatowe w Kwidzynie, 2003; *Rezerwat Jezioro Liwieniec i Rzeka Liwa*, Malwina Liszewska, www.prabuty.pl/atrakcje/REZERWAT.pdf

⁵ www.kajak.org.pl

⁶ *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego*, www.woj-pomorskie.pl

Kucki (18 m), natomiast największą objętość ma jezioro Dziergoń (50 952,7tys. m³). Pozostałe zbiorniki są niewielkie, ich powierzchnia wynosi kilka hektarów, a głębokość nie przekracza zazwyczaj 5 m

Podsumowując atrakcyjność wód występujących na terenie powiatu, należy stwierdzić:

- najatrakcyjniejszy pod względem krajobrazowym odcinek rzeki Liwy leży na obszarze gmin Prabuty oraz gminy wiejskiej Kwidzyn. Atrakcyjność tego odcinka sprawia, że jest on predestynowany do uprawiania kajakarstwa;
- najatrakcyjniejsze jeziora, na obszarze których rozwijają się i powinny rozwijać się sporty wodne, znajdują się w gminach Gardeja i Prabuty. Leżą tam największe i jednocześnie najatrakcyjniejsze akweny. Stanowią one część Pojezierza Iławskiego – w oparciu o ten fakt powinna opierać się promocja rozwoju turystyki na tym obszarze.

Zanieczyszczenie środowiska (rodzaje i skala)

Rzeki

Do 2002 r. w granicach powiatu wykonywany był regularny monitoring wód powierzchniowych na rzece Wiśle w miejscowości Opalenie leżącej na lewym brzegu rzeki oraz rzeki Liwy. Wg danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ) w 2002 r. wody Wisły w większości badanych wskaźników fizyko-chemicznych charakteryzowały się dobrą jakością, wysokim natlenieniem, niską zawartością substancji organicznych, mineralnych i biogennych, metali oraz fenoli lotnych. Wody Wisły zaliczono do III klasy czystości.

Wody Liwy w 2002 r. charakteryzowały się dobrą jakością fizyko-chemiczną i sanitarną, szczególnie w jej górnym biegu oraz wysokim natlenieniem, niską zawartością rozpuszczonych substancji nieorganicznych, zawiesiny i związków azotu. Powyżej Prabuty, w górnym biegu rzeki, wody Liwy były pozaklasowe, natomiast w pozostałych punktach kontrolnych odpowiadały III klasie czystości.

Od kilku lat obserwuje się systematyczną poprawę jakości wód w ciekach wodnych, szczególnie w zakresie substancji mineralnych i fosforu.

Jeziora

W 2004 roku Instytut Rybactwa Śródlądowego przeprowadził badania czterech jezior: jeziora Dziergoń, jeziora Grażymowskie Wschodnie, jeziora Grażymowskie Zachodnie oraz jeziora Kucki.

OGÓLNA OCENA STANU CZYSTOŚCI, STANU SANITARNEGO I PODATNOŚCI NA DEGRADACJĘ WÓD JEZIOR POWIATU KWIDZYŃSKIEGO

Lp.	Nazwa jeziora	Gmina	Stan sanitarny *	Klasa czystości *	Kategoria podatności na degradację ***	Rok badań
1	Burgale	Prabuty		III/II	II	1991/97
2	Czarne	Gardeja		III	III	1996
3	Czarne Dolne	Gardeja		NON	NON	1997

Lp.	Nazwa jeziora	Gmina	Stan sanitarny *	Klasa czystości *	Kategoria podatności na degradację ***	Rok badań
4	Dzierzgoń	Prabuty	I	III	II	2004
5	Grażymowskie Wsch.	Prabuty	I	III	NON	2004
6	Grażymowskie Zach.	Prabuty	I	III	NON	2004
7	Klasztorne	Gardeja		III	II	1995
8	Kucki	Gardeja	I	II	II	2004
9	Leśne	Gardeja		III	II	1995
10	Liwieniec	Prabuty		III	NON	1992
11	Morawy	Gardeja		II	II	1996
12	Orkusz	Prabuty		NON/III	II	1990/93
13	Plińskie Duże	Gardeja		III	II	1996
14	Rybno	Gardeja		III	NON	1997
15	Sarnówek	Gardeja		III	II	1995
16	Sowica	Prabuty		NON/III	NON	1991/97
17	Wandowskie	Gardeja		NON	III	1997

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla powiatu kwidzyńskiego, 2003; Instytut Rybactwa Śródlądowego, 2004

* wyznaczono w oparciu o wyniki badań bakterii coli

** wyznaczono w oparciu o wyniki badań 13 wskaźników fizyko – chemicznych i biologicznych

*** na ocenę podatności jezior na degradację wpływają: cechy morfometryczne, hydrograficzne i zlewniowe zbiornika

Wody podziemne

Obszar powiatu kwidzyńskiego leży w obrębie trzech regionów hydrogeologicznych

(wg. B. Paczyńskiego): południowa część powiatu – region mazowiecki, północno-zachodnia część - region gdański i wschodnia część – region mazurski.

Na obszarze powiatu występują następujące główne użytkowe piętra lub poziomy wodonośne (Program Ochrony Środowiska dla powiatu kwidzyńskiego, 2003):

- czwartorzędowe
- trzeciorzędowe
- górnokredowe – trzeciorzędowe

Strop osadów górnej kredy występuje na wysokości 155 m p.p.m. w Kwidzynie i pochyła się do 195 m p.p.m. na północnym wschodzie. W analizowanych gminach poziom tych wód nie jest eksploatowany. Dwa ujęcia tych wód znajdują się na terenie miasta Kwidzyn.

Najbardziej zanieczyszczone wody podziemne występują w miejscach składowania odpadów np. rejon Bądek, czy prowadzenia działalności rolniczej np. dolina Wisły.

Piętro czwartorzędowe w południowo-wschodniej części powiatu kwidzyńskiego znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 210–Zbiornika międzymorenowego Iława. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika określono na 180 tys. m³/d zaś średnie głębokości wód podziemnych wynoszą od 5 do 30 m

Gleby

Badania zawartości metali w glebie oraz wartości pH, przeprowadzone przez PIG na obszarze powiatu kwidzyńskiego, wykazały, że 100% badanych gleb z obszaru powiatu kwidzyńskiego należy do grupy A (standard obszaru poddanego ochronie). Oznacza to, iż przeciętna zawartość oznaczonych pierwiastków w glebach powierzchniowych Kwidzyna jest bardzo zbliżona do ich przeciętnej zawartości w glebach z obszarów niezabudowanych Polski (Program Ochrony Środowiska dla powiatu kwidzyńskiego, 2003).

Formy ochrony przyrody

W analizowanej części powiatu kwidzyńskiego ochroną objęte jest 178 km², czyli 22,1% powierzchni badanego obszaru. Występują tu 4 formy ochrony przyrody: obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody.

FORMY OCHRONY PRZYRODY W BADANEJ CZĘŚCI POWIATU KWIDZYŃSKIEGO

Nazwa	Powierzchnia / liczba	Gmina	Główne walory
Rezerwat przyrody			
Jeziro Liwieniec	82,8 ha	Gmina Prabuty	rezerwat ptasi chroniący ostoje ptaków wodno-błotnych i miejsc gniazdowania łabędzia niemego; kolonie lęgowe mewy śmieszki
Obszary chronionego krajobrazu			
OChK Doliny Kwidzyńskiej	1 597 ha	Gmina Kwidzyn	część Żuław Wiślanych w dolinie Dolnej Wisły; rozbudowana sieć hydrograficzna; cechą charakterystyczną jest silnie zróżnicowana roślinność terenów podmokłych
Ryjewski OChK	3 065 ha (3 025 ha w powiecie kwidzyńskim)	Gminy Ryjewe i Kwidzyn	zbocza Doliny Wisły i jej strefa krawędziowa ze zbiorowiskami łądów subkontynentalnych i borów mieszanych
Sadliński OChK	6 879 ha	Gminy Sadlinki, Kwidzyn i Gardeja	łądki subkontynentalne na zboczach doliny Wisły oraz fragment doliny Liwy z otaczającymi łąkami, polami oraz niewielkimi zbiornikami wodnymi; wydmy porośnięte borami
Morawski OChK	2 909 ha	Gmina Gardeja, Kwidzyn, Prabuty	fragment Pojezierza Ławskiego o łagodnych wzniesieniach morenowych, wokół zespołu tzw. Jezior Morawskich: Morawy, Klasztorne, Leśne, Kucki, Różan i Rybno; są to tereny o dużych wartościach turystyczno-rekreacyjnych
OChK Jeziora Dzierzgoń	5630 ha (1603 ha w powiecie kwidzyńskim)	Gmina Prabuty	niecki jezior rynnowych: Dzierzgoń i Balewskie wraz z terenami przyjeziornymi oraz dwa kompleksy leśne: las mieszany świeży, miejscami las wilgotny i ols
OChK Białe Góry	3971 ha (518 ha w powiecie kwidzyńskim)	Gmina Ryjewe	międzyrzecze Wisły-Leniwki i Nogatu oraz tereny położone między Nogatem a ścianą lasu rosnącego na zboczu doliny Wisły; brzegi porastają oczerety i szuwary stwarzające dogodne warunki bytowania i lęgu ptactwa wodnego i błotnego
OChK rzeki Liwy	5397 ha (1213 ha w powiecie kwidzyńskim)	Gminy Prabuty, Kwidzyn	Fragment Pojezierza Ławskiego obejmujący dolinę Liwy ze znacznym kompleksem subkontynentalnych łądów

Użytki ekologiczne

Tereny bagienne i łąka śródleśna	36,7 ha	Gmina Gardeja	
Lasy łęgowe	4,18 ha	Gmina Sadlinki	
Pomniki przyrody			
Drzewa	10	Gmina Kwidzyn	dęby szypułkowe, topole białe, buk pospolity
	23	Gmina Gardeja	buk pospolity, lipa drobnolistna, dęby szypułkowe
	26	Gmina Prabuty	świerk pospolity, buk pospolity, lipy drobnolistne, sosny pospolite, dęby szypułkowe
	9	Gmina Ryjewo	żywniak olbrzymi, dęby szypułkowe
	13	Gmina Sadlinki	wierzba, topola biała, kasztanowiec biały, sosna pospolita, buki pospolite
Głaz	1	Gmina Sadlinki	

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.infoeko.pomorskie.pl, www.powiatkwidzynski.pl, Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Gardeja, Program Ochrony Środowiska Gminy Kwidzyn na lata 2004-2010

Podsumowując: wśród obszarów chronionych powiatu kwidzyńskiego największe znaczenie dla rozwoju turystyki mają obszary chronionego krajobrazu. Niewątpliwie są to obszary atrakcyjne, predestynowane do rozwoju turystyki, jednak ich występowanie nie stanowi o wyjątkowości tych terenów. Dzieje się tak głównie dlatego, że w porównaniu z obszarami sąsiednimi tereny te nie są pod tym względem konkurencyjne.

Uwarunkowania kulturowe

Powiat kwidzyński jest w sensie historyczno-geograficznym częścią Dolnego Powiśla, które z kolei jest jednym z etnograficznych regionów Pomorza Gdańskiego (obok Kociewia i Kaszub). Poza powiatem kwidzyńskim do Dolnego Powiśla zalicza się powiaty sztumski i malborski. Ziemie te wchodziły w skład dawnych Prus Wschodnich.

Kulturę ludową Dolnego Powiśla z punktu widzenia etnografii reprezentowały w przeszłości trzy grupy etniczne: polska, niemiecka i holenderska.

Na obecne dziedzictwo kulturowe powiatu kwidzyńskiego miał więc wpływ jej wieloetniczny charakter. Ludność polska składała się z potomków osadników z Ziemi Chełmińskiej, Mazowsza i lewobrzeżnego Pomorza. Ludność niemiecka to koloniści i ich potomkowie sprowadzeni na te ziemie przez Zakon Krzyżacki. Natomiast ludność holenderska to potomkowie Mennonitów osiedlających się w dolinie Wisły od XVI wieku.

Podstawowym zajęciem ludności wiejskiej była uprawa roli. Ze względu na obfitość wód rozwinięte było tutaj również rybołówstwo. Kolejne poważne źródło dochodu stanowiła wiklina rosnąca w dolinie nadwiślańskiej. Dzięki temu rozwinęło się tutaj typowe dla Powiśla rzemiosło koszykarskie. Tradycyjne dla tych regionów było również garncarstwo ludowe. Dominującą formą zdobnictwa był tzw. haft powiślański (biały), związany z tradycyjnym strojem ludowym, który niestety stosunkowo wcześniej zaginął.

Tradycyjna kultura regionu uległa niestety zanikowi pod wpływem postępu technicznego na terenach Polski południowej i wschodniej. Szereg śladów twórczości ludowej można jednak znaleźć na terenie powiatu kwidzyńskiego i w zbiorach muzealnych, zwłaszcza w Muzeum w Kwidzynie. Obszar Dolnego Powiśla po II wojnie światowej został zasiedlony przez nowych osadników przybyłych z sąsiednich województw, z Polski południowo-wschodniej oraz z terenów ówczesnego ZSRR. Obecnie na wiejskich terenach powiatu kwidzyńskiego zauważalne są próby reaktywowania tradycyjnych metod wytwarzania lokalnych produktów. Dzieje się tak na przykład w przypadku wikliniarstwa, które zostało na nowo dostrzeżone jako ciekawy i ważny element kulturowej tożsamości.

Innym produktem, tradycyjnie związanym z Powiślem, w związku z którym trwają próby przywrócenia go do kanonu produktu regionalnego jest czarna porzeczka. Kwidzyńska tradycja kulinarna związana jest od wieków z porzeczkami. Porzeczka rosła w lasach Powiśla „od zawsze” jako jedna z podstawowych roślin „wskaźnikowych” dla lasów łągowych i olsów. Dla regionu kwidzyńskiego może okazać się to szansą na lokalny produkt atrakcyjny dla turystów i o wyraźnej tożsamości. Porzeczka do dzisiaj bujnie rośnie na brzegach Liwy. Z czarnej porzeczki miejscowa ludność wytwarzała smaczne powidła i nalewki.

Do tradycji kulinarnej regionu należy również unikatowy sposób robienia powideł, przede wszystkim ze śliwki węgierki. Jego niespotykany charakter polega na tradycyjnym sposobie smażenia owoców. Obecnie zagłębiem tradycyjnego smażenia powideł na ziemi kwidzyńskiej jest miejscowość Nebrowo Wielkie, gdzie od niedawna organizowane jest -corocznie we wrześniu - tzw. Święto Powideł Nebrowskich.

Jednym z ważniejszych walorów dziedzictwa kulturowego regionu są liczne zabytki, na które należy patrzeć przez pryzmat historii tworzonej od wieków przez różne narody i religie.

Niezwykle cenne ze względu na tożsamość kulturową regionu są liczne zespoły pałacowo-parkowe, wśród których na szczególną uwagę zasługuje dwór z 1664 roku w Liczu (gmina Kwidzyn)..

Kolejnym ciekawym zabytkiem tej kategorii jest zespół pałacowo-parkowy w Nowej Wiosce (gmina Gardeja). Pałac wybudowano w XVIII wieku, przebudowano w XIX wieku na wzór zamku w Chateau. Ponadto w skład zespołu wchodzi: rządcówka z początku XIX wieku, dom ogrodnika z początku XX wieku, stajnie z XIX wieku i początku XX wieku, szpital z I połowy XVIII wieku, budynki gospodarcze z XIX wieku. Od kilku lat na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Nowej Wiosce znajduje się stadnina koni.

W gminie Gardeja znajduje się jeszcze inny, warty szczególnej uwagi zespół rezydencjalno - parkowy w Klecewie. Jego centralnym punktem jest pałac wybudowany w latach 1870-1871 na miejscu pałacu z XVIII wieku, wzniesionego w stylu neorenesansowym o cechach francuskich. Murowany z cegły, po bokach z charakterystycznymi spiczastymi wieżami. Elewacje ozdobione są wykutymi w kamieniu herbami. W otaczającym pałac parku znajduje się wykonany z piaskowca, w stylu klasycystycznym grobowiec rodzinny barona Arnolda von Rossenberga.

Wśród obiektów zabytkowych na terenie powiatu kwidzyńskiego należy wymienić jeszcze zespół dworsko-parkowy w Białym Dworze (gmina Kwidzyn). Staropolski dwór obronny zbudowany w XVI wieku. Pięknie położony na wzniesieniu, z którego rozciąga się wspaniały widok na pradolinę Wisły. Obecnie znajduje się w nim wspaniale odrestaurowany hotel z restauracją i stylową kawiarnią w podziemiach. Piękne wnętrza, ciekawe elementy architektury, stare meble, elegancki wystrój i gustowne dekoracje wnętrz – to niewątpliwe walory tego miejsca.

Odrębną kategorię zabytków na terenie powiatu kwidzyńskiego stanowią obiekty sakralne. Na uwagę zasługuje katedra w Prabutach. Usytuowana po zachodniej stronie rynku, zbudowana w latach 1310-1330 na wzór katedry kwidzyńskiej, z potężną wieżą umieszczoną przy prezbiterium. Spalona po II wojnie światowej została odbudowana w latach 80-tych XX wieku.

W Prabutach znajduje się również tzw. Dawny Kościół Polski. Wybudowany został na przełomie XIV i XV wieku jako kaplica zamkowa. Położona była poza murami miasta z którym łączył ją arkadowy ceglany most. Wewnątrz zachował się drewniany polichromowany strop. Obecnie znajduje się tam izba pamiątek mieszcząca zbiory i eksponaty z czasów wojny, pamiątki, zdjęcia, stare zegary, numizmaty, zbiory sztuki ludowej i przedmioty kultury materialnej.

Ważnymi elementami dziedzictwa kulturowego powiatu kwidzyńskiego są obiekty pochodzenia mennonickiego. Niestety do dzisiejszych czasów nie zachowało ich się zbyt dużo. Do nielicznych z nich należy zagroda mennonicka w Małowskich Pastwiskach (gmina Ryjewo). Zasadniczy budynek powstał w 1779 roku, zagroda składa się z domu mieszkalnego, domu dla dziadków, obory i stodoły. Całość umieszczona jest na rzucie litery „L”. Budynek jest przykładem unikalnego typu budownictwa holenderskiego. Zachowały się również cmentarze mennonickie w Bemowie, Barcicach i Jarzębinie (gmina Ryjewo). Najstarsze ze zidentyfikowanych pochodzą z XVIII i XIX wieku.

Innymi zabytkowymi cmentarzami na terenie powiatu kwidzyńskiego świadczącymi o bogatej i multikulturowej historii regionu są:

- Cmentarze ewangelickie z XIX i XX wieku w miejscowościach: Krzykosy, Czarne Górne, Wilkowo, Bądky, Klasztorzek, Czarne Małe, Cygany, Morawy, Olszówka, Otłowiec, Gardei, Otoczynie, Wandowie i Wraclawku (gmina Gardeja).
- Cmentarzysko z początków osadnictwa w Gardei, sięgające osadnictwa rzymskiego (III-IV) wiek.

Warto wymienić również liczne zabytki inżynierii technicznej na terenie powiatu kwidzyńskiego, do których należą:

- Ceglany most kolejowy nad Liwą na linii kolejowej Kwidzyn – Prabuty.
- Ceglany wiadukt w Rozpędzinach nad drogą Kwidzyn – Sadlinki na linii kolejowej Kwidzyn – Opalenie.
- Ślady po dawnej normalnotorowej linii kolejowej Kwidzyn – Kisielice.

- Ślady po dawnej wąskotorowej linii kolejowej Kwidzyn – Marcza z unikatowym wiaduktem w Łuku nad ulicą Drzymały oraz nad Liwą i kanałem Palemona oraz stromym podjazdem po skarpie wiślanej.
- Budynek po stacji kolei wąskotorowej w Marezie.
- Ślady po dawnej wąskotorowej linii kolejowej Marezka – Korzeniewo – Górcz – Gniew z pozostałościami wiaduktu do portu w Korzeniewie, istniejącymi torami na główce wyjścia z portu w Korzeniewie, stanowiącymi fragment rampy rozładunkowej, zachowanym mostem nad Liwą w okolicach wsi Górcz oraz śladami linii kolejowej w kierunku na Gniew, zlikwidowanej tuż po referendum plebiscytowym.
- Ślady po dawnej wąskotorowej linii kolejowej Marcza – Rubinowo.
- Obiekty inżynierskie na linii Kwidzyn – Opalenie, w tym wysoki nasyp, mosty i wiadukty, w tym ten nad kanałem Palemona oraz pozostałości 3 mostów budowanych na Wiśle w rejonie Nowego Dworu/Grzybowa (gmina Kwidzyn).
- Jazy na rzece Liwa.
- Pozostałości po rozebranej linii kolejowej Prabuty – Myślice stanowiącej fragment linii Smętowo – Kwidzyn – Myślice (budowanej jako magistrała Bis dla linii Berlin – Królewiec).

II.3. Ocena społeczno - gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej

II.3.1 Struktura ludności według wieku i płci

Liczba ludności

Tereny objęte LSR zamieszkuje ok. 43,4 tys. osób, które nierównomiernie rozkładają się na poszczególne gminy. Ludność miejska na obszarze objętym niniejszą strategią to ponad 8 tys. osób mieszkających na terenie miasta Prabuty, stąd liczba ludności wiejskiej to ok. 36 tys. osób. Gmina wiejska Kwidzyn ma największą liczbę ludności (10,4 tys.), kolejna jest gmina wiejska Gardeja (8,4 tys.) Najmniej osób na obszarach wiejskich zamieszkuje w gminie Prabuty. Jest to spowodowane obecnością miasta, gdzie większość mieszkańców jest zameldowana na pobyt stały. W każdej z gmin można odnotować nieznaczną przewagę mężczyzn.

Struktura wieku ludności

Ważna jest w tym kontekście struktura wiekowa osób zamieszkujących powiat kwidzyński. Struktura wieku jest istotna przy planowaniu działań związanych z edukacją mieszkańców czy lokalnym rynkiem pracy. Wśród grup osób dorosłych przeważają mieszkańcy powyżej 40 roku życia – jest ich ponad 6 tys., a więc więcej niż osób w wieku 19-39 lat. Jest to grupa zdecydowanie mniej zdolna do rozwijania swoich zdolności zawodowych i w dużej mierze kończąca swoją karierę zawodową lub już na emeryturze.

Struktura wiekowa poszczególnych gmin obszaru LSR przedstawiona została w tabeli poniżej.

STRUKTURA WIEKU WG GMIN NA OBSZARZE LSR

Wiek/Gmina	<19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	>65
Kwidzyn	3 139	984	814	685	677	701	839	637	454	246	928
Prabuty	1 596	1 222	1 008	922	838	977	1046	883	669	390	1603
Gardeja	2 647	797	634	541	457	532	583	583	387	242	845
Sadlinki	1 793	563	435	358	329	377	407	390	225	115	499
Ryjewo	1 698	513	432	384	331	434	478	431	310	175	569

Źródło: Bank Danych Regionalnych, dane na VI 2004 r.

Pod względem struktury wieku we wszystkich gminach przeważają dzieci i osoby młode.

W powiecie kwidzyńskim mamy do czynienia z dodatnim przyrostem naturalnym (Województwo pomorskie. Podregiony, powiaty, gminy. 2005, GUS). Najwyższy współczynnik przyrostu naturalnego w 2004 r. zarejestrowano w gminie Sadlinki – wyniósł on 6,7, a najniższy w gminie Ryjewo – 1.

Powiat kwidzyński ma ujemne saldo migracji. W 2004 r. z powiatu wyprowadziło się 1064 osoby, w tym 42 za granicę (Województwo pomorskie. Podregiony, powiaty, gminy. 2005, GUS). Jeżeli rozpatrywać migrację pod względem podziału na miasto i wieś, okazuje się, że w powiecie kwidzyńskim można zaobserwować kierunek migracji z miast do wsi. Prognozy dotyczące liczby ludności w powiecie kwidzyńskim wskazują na stabilny wzrost liczby mieszkańców.

Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia

Wskaźnik zatrudnienia (odsetek osób pracujących wobec osób w wieku produkcyjnym) dla obszarów objętych LSR (w tym miasto Prabuty) **wyniósł 40,1%**.

Stopa bezrobocia w gminach objętych LSR (łącznie z miastem Prabuty) wyniosła **28,95%**.

Bezrobocie rejestrowane przez Powiatowy Urząd Pracy na obszarze całego powiatu (łącznie z miastem Kwidzyn, znajdującym się poza obszarem LSR) wyniosło w grudniu 2005 r. 21,8%. Spadek poziomu bezrobocia został odnotowany we wszystkich gminach powiatu kwidzyńskiego, najniższy jednak miał miejsce w gminie Ryjewo (tylko o 51 osób).

Kolejnym istotnym problemem jest bezrobocie wśród młodzieży. Osoby do 24 roku życia stanowią 22,3% zarejestrowanych bezrobotnych (dane za rok 2005). Często trudności w znalezieniu pracy związane są z młodym wiekiem i niskim wykształceniem.

Wysoki udział kobiet wśród osób bezrobotnych może wskazywać na poważne problemy w tej dziedzinie. Udział bezrobocia kobiet w rejestrowanym bezrobociu wyniósł w poszczególnych gminach: Gardeja (46,5%), Kwidzyn (53,2%), Prabuty (51,5%), Ryjewo (50,7%) oraz Sadlinki (55%).

Struktura zatrudnienia mieszkańców w poszczególnych działach gospodarki

Liczba gospodarstw rolnych

Powiat kwidzyński ma charakter zdecydowanie rolniczy. Świadczy o tym przede wszystkim wysoki procentowy udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gmin, stanowiący dziedzictwo po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych.

Wśród gospodarstw rolnych powiatu kwidzyńskiego prawie 100% stanowią gospodarstwa indywidualne. Jednocześnie w ogromnej części gospodarstw powierzchnia użytków rolnych zajmuje mniej niż 1 ha.

RODZAJE GOSPODARSTW ROLNYCH (STAN NA 31.12.2004)

Gmina	Gospodarstwa rolne ogółem	Gospodarstwa indywidualne	Gospodarstwa indywidualne powyżej 1 ha użytków rolnych
Gardeja	903	901	555
Kwidzyn	1131	1124	644
Prabuty	682	681	543
Ryjewo	634	633	264
Sadlinki	806	806	523
Razem	4156	4145	2529

Źródło: GUS

Liczba podmiotów gospodarczych, w tym MSP

Przy omawianiu potencjału gospodarczego danego obszaru jednym z najważniejszych wskaźników jest wskaźnik poziomu przedsiębiorczości. Oznacza on liczbę zarejestrowanych podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców. W Polsce wskaźnik ten wynosi 94, w województwie pomorskim - 102, a w powiecie kwidzyńskim - 82.

Wskaźniki przedsiębiorczości na obszarach wiejskich powiatu kwidzyńskiego bardzo znacząco odbiegają od tych wartości. Najwięcej przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców posiadają gminy Kwidzyn i Prabuty - 69 i 67. W związku tym również ogólna **liczba podmiotów gospodarczych dla całego obszaru LSR** nie jest imponująca i wynosi **2572** (wg. REGON, dane za 2004r.)

PODMIOTY GOSPODARCZE ZAREJESTROWANE W REGON

Gmina	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON		Wzrost w %	Liczba zarejestrowanych podmiotów na 1000 mieszkańców
	1995r.	2004r.		
Gardeja	145	424	192	51
Kwidzyn	295	701	138	69
Prabuty	478	886	85	67
Ryjewo	204	364	78	63
Sadlinki	128	197	54	36
Inne obszary – porównanie				
Powiat kwidzyński	3337	6611	98	82
Województwo pomorskie	117336	223046	90	102
Polska	2112704	3576830	69	94

Źródło: GUS

Dużym problemem jest **brak średnich przedsiębiorstw** i niewielka liczba spółek prawa handlowego. Ogromna **większość podmiotów z sektora prywatnego to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą**: 84% w gminach Kwidzyn i Prabuty, 85% w gminie Ryjewo, 87% w gminie Sadlinki i 90% w gminie Gardreja.

Informacje o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru.

Wśród jednostek zarejestrowanych w systemie REGON na terenie powiatu kwidzyńskiego zdecydowanie dominują podmioty sektora prywatnego. Stanowią one 98% wszystkich zarejestrowanych jednostek w gminie Kwidzyn, 96% w gminach Gardeja i Ryjewo, 95% w gminie Sadlinki i 88% w gminie Prabuty.

JEDNOSTKI ZAREJESTROWANE W REGON WEDŁUG SEKTORÓW (STAN NA 31.12.2004)

Gmina	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Gardeja	424	19	405
Kwidzyn	701	15	686
Prabuty	886	106	780
Ryjewo	364	16	348
Sadlinki	197	10	187
Razem	2572	166	2406

Źródło: GUS

Stan rozwoju infrastruktury wiejskiej.

a) Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Służba zdrowia w powiecie kwidzyńskim w procesie restrukturyzacji od 2001 roku została prawie w całości sprywatyzowana. Placówki ochrony zdrowia funkcjonujące na terenie powiatu działają jako niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej lub samodzielne podmioty w ramach praktyk indywidualnych. Jako publiczne zakłady opieki zdrowotnej funkcjonują jedynie: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gardei oraz Szpital Specjalistyczny w Prabutach, dla którego organem założycielskim jest Samorząd Województwa Pomorskiego.

Ponadto mieszkańcy powiatu kwidzyńskiego mają zapewniony dostęp do świadczeń medycznych finansowanych ze środków publicznych w pełnym zakresie podstawowej opieki zdrowotnej i stomatologicznej, realizowanej przez 44 podmioty niepubliczne.

b) Bezpieczeństwo publiczne.

Na terenie wiejskim powiatu kwidzyńskiego funkcjonuje obecnie jeden komisariat policji oraz trzy posterunki. Posterunki policyjne znajdują się w Ryjewie, Gardei i Sadlinkach.

Jeżeli chodzi o straż pożarną to obszar wiejski powiatu kwidzyńskiego należy w całości do rewiru Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kwidzynie. Na terenie obszarów wiejskich powiatu kwidzyńskiego działa 31 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

c) Edukacja i wychowanie.

LICZBA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH, GIMNAZJÓW I PONADGIMNAZJALNYCH NA OBSZARZE WIEJSKIM POWIATU KWIDZYŃSKIEGO W ROKU 2004

	Gardeja	Kwidzyn	Prabuty	Ryjewo	Sadlinki	Razem
Szkoły podstawowe	6	4	4	4	4	22
Gimnazja	2	2	3	1	1	9
Szkoły ponadgimnazjalne	1	0	5	0	0	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

d) Sport i rekreacja.

Na terenie powiatu kwidzyńskiego zdecydowana większość dużych obiektów sportowych znajduje się na terenie miasta Kwidzyna. Poza Kwidzynem na uwagę zasługuje stadion miejski i hala sportowa w Prabutach oraz stadnina koni w Otoczynie. Ponadto na terenie powiatu kwidzyńskiego znajduje się 6 oznakowanych szlaków pieszych, jeden kajakowy wzdłuż rzeki Liwy oraz szlaki rowerowe. Poza tym w większości miejscowości przy szkołach są sale gimnastyczne oraz boiska do gry w piłkę nożną, siatkówkę czy piłkę koszykową. Baza noclegowa obszarów wiejskich powiatu kwidzyńskiego to w sumie 43 obiekty świadczące usługi noclegowe (według danych Lokalnej Organizacji Turystycznej), z czego ponad połowa obiektów to gospodarstwa agroturystyczne.

e) Kultura.

Animatorami życia kulturalnego na obszarze wiejskim powiatu kwidzyńskiego są przede wszystkim działające na jego terenie ośrodki kultury (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Prabutach oraz Gminne Ośrodki Kultury w Gardeji, Ryjewie i Sadlinkach). Ponadto na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą na Marezie.

W powiecie kwidzyńskim na walory antropogeniczne obszarów wiejskich powiatu kwidzyńskiego składają się przede wszystkim zabytki materialne (zabytki architektury), których spis zawiera tabela 37. Największą liczbą zabytków pochwalić się mogą gminy Gardeja (21 obiektów wpisanych do rejestru) i Prabuty (20 obiektów). Prawie połowa wszystkich obiektów to obiekty sakralne – kościoły, kaplice, cmentarze (wykres 2). W sumie na badanym obszarze powiatu kwidzyńskiego znajduje się 77 zabytków wpisanych do rejestru.

f) Organizacje pozarządowe na obszarze objętym LSR

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE ZAREJESTROWANE W REGON NA TERENIE WIEJSKICH OBSZARÓW POWIATU KWIDZYŃSKIEGO

	Gardeja	Kwidzyn	Prabuty	Ryjewo	Sadlinki	Razem
Fundacje	0	0	0	0	0	0
<i>Stowarzyszenia</i>	11	14	9	16	5	55

Źródło: GUS

Na uwagę zwraca bardzo mała ilość organizacji pozarządowych w omawianych gminach. Szczególnie mało organizacji non-profit - zaledwie 9 – zarejestrowanych jest w dużej, miejsko-wiejskiej gminie Prabuty. Pod tym względem przoduje jedna z najmniejszych gmin omawianego obszaru – Ryjewo z 16 zarejestrowanymi stowarzyszeniami. Pomimo znakomitej aktywności części tych organizacji, ich niewielka liczba wskazuje na konieczność aktywizacji lokalnych społeczności.

II.4 Specyfika obszaru

Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru powinna opierać się na istniejącym potencjale tego regionu: wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze, bogate dziedzictwo kulturowe, dobre warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz działania związane z alternatywnymi źródłami energii. Niniejsza część koncentruje się na omówieniu najważniejszych przesłanek, które mówią o specyfice analizowanego obszaru.

Najważniejsze elementy specyfiki obszaru to:

- obszary o bogatej i różnorodnej tradycji historycznej, ale bez ciągłości historycznej w odniesieniu do ludności zamieszkującej,
- wielokulturowość obszaru (tereny zamieszkiwali wspólnie Niemcy, Holendrzy oraz Polacy) oraz zachowane relikty historyczne wielokulturowości,
- cenne zasoby przyrodnicze,
- zasoby sprzyjające rozwojowi turystyki aktywnej oraz pobytowej,
- międzynarodowe szlaki turystyczne przebiegające przez teren powiatu,
- czyste środowisko sprzyjające rozwojowi rolnictwa ekologicznego,
- odradzające się produkty lokalne oraz tradycje,
- inicjatywy prowadzone w powiecie na rzecz alternatywnych źródeł energii,
- stałe związanie analizowanego obszaru z miastem Kwidzyn, które stanowi centrum gospodarcze powiatu oraz może pełnić rolę bardzo ważnego, potencjalnego ośrodka turystycznego, zarówno jeśli chodzi o więzy gospodarcze, jak i turystyczne – obszary wiejskie nie mogą rozwijać się stabilnie w oderwaniu od miasta Kwidzyn – ich rozwój jest komplementarny,
- społeczeństwo zamieszkujące obszar jest ubogie, nie ma dużego potencjału inwestycyjnego,
- w powiecie występuje nadzwyczaj duże na tle kraju bezrobocie, często o charakterze długotrwałym, popegerowskim,
- funkcje gospodarczą (dającą miejsca pracy) pełni miasto Kwidzyn – oprócz gminy wiejskiej Kwidzyn, w chwili obecnej teren nie jest miejscem atrakcyjnym do lokowania większych inwestycji,
- istnieje potencjał współpracy wyrażający się zaangażowaniem w powstawanie LGD,

Te wszystkie specyficzne cechy dla pełnego obrazu analizowanego obszaru należy uzupełnić o potencjalne bariery rozwojowe, które są specyficzne dla obszaru działania Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania. Mimo zasobów koniecznych do rozwoju turystyki, funkcja ta, ze względu na brak wspólnej oferty, promocji oraz rozbudowanej infrastruktury nie jest rozwinięta. Z danych bazy REGON wynika, że tylko 2% działających w analizowanym obszarze podmiotów gospodarczych zajmuje się branżą turystyczną.

Szwankuje także informacja o atrakcjach, kompleksowych propozycjach spędzania wolnego czasu oraz imprezach masowych przyciągających turystów z całej Polski.

Warto wspomnieć, że obydwie wybrane obszary priorytetowe (poprawa jakości życia mieszkańców oraz wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych) są wobec siebie w pełni komplementarne, co w ich realizacji może powodować efekt synergii. Często działania przyporządkowane do jednego obszaru wpływają na drugie i na odwrót. Należy podkreślić, że działania związane z turystyką nie są zdefiniowane jako koło zamachowe dla całej lokalnej gospodarki. Zdajemy sobie sprawę, że raczej trudne jest uruchomienie turystyki masowej, generującej duże przychody. Modelem rozwojowym jest turystyka aktywna, połączona w niektórych obszarach z pobytową, co może stanowić główne źródło dochodu dla pewnej wąskiej grupy ludności. Jednakże znacznie szersza grupa mieszkańców mogłaby traktować działalność w sferze turystyki jako dodatkowe źródło dochodów. Uzupełnieniem działań zmierzających do poprawy jakości życia są cele strategiczne realizujące również założenia obszaru strategicznego „Wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, w tym potencjału obszarów należących do sieci Natura 2000”. Osobom, które z różnych względów nie będą się angażować w rozwój turystyki pozostaje możliwość dodatkowego dochodu, generowanego dzięki produkcji i sprzedaży produktów lokalnych lub dzięki zaangażowaniu się w uprawę i sprzedaż surowców służących do produkcji alternatywnych źródeł energii. Charakterystyczne jest to, że dla analizowanego obszaru temat rozwoju turystyki oraz alternatywnych źródeł energii nie jest nowy – jest to dalszy ciąg wcześniej podejmowanych działań. W ramach strategii nie wykreowano nowych obszarów aktywności niepodbudowanych żadnymi przesłankami merytorycznymi, ale konsekwentnie tworzy się działania oparte na wypracowanym potencjale.

Uzasadnienie spójności obszaru

Spójność przyrodnicza

Analizowany teren obszaru powiatu kwidzyńskiego składa się z części dwóch regionów geograficznych: Dolina Dolnej Wisły (mezoregion: Dolina Kwidzyńska) na zachodzie i Pojezierze Iławskie na wschodzie. Obszar podlegający planowaniu strategicznemu jest ze sobą spójny przyrodniczo w kilku wymiarach opisanych poniżej.

Klimat na obszarze powiatu kwidzyńskiego ma charakter przejściowy pomiędzy morskim a kontynentalnym. Wyróżnia się znacznymi wahaniami temperatur oraz stosunkowo wysoką średnioroczną amplitudą temperatury powietrza. Cechą wspólną oprócz klimatu jest występowanie cieków wodnych w postaci rzek i jezior (w większości polodowcowych). Poziom jeziorności jest zróżnicowany w poszczególnych gminach, ale cechą wspólną jest to, że jeziora występują w każdej gminie. Następną cechą spójności przyrodniczej obszaru to fakt, że powierzchnia analizowanej części powiatu kwidzyńskiego pokryta jest lasami w 24% - obszary leśne są na terenie każdej analizowanej gminy. Jest to wartość identyczna jak średnia dla całej Polski, zaś od wartości średniej dla całego województwa niższa o 8 punktów procentowych. O spójności mówi nam również fakt, że w analizowanej części powiatu kwidzyńskiego formami ochrony przyrody objęte jest 178 km², czyli 22,1% powierzchni badanego obszaru (w każdej z gmin występują formy ochrony przyrody). Występują tu 4 formy ochrony przyrody: obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody. Jeśli chodzi o florę i faunę na analizowanym terenie występują

gatunki typowe dla Polski. Tereny powiatu kwidzyńskiego odznaczają się znacznym urozmaiceniem rzeźby terenu charakterystycznym dla krajobrazu polodowcowego, który powstał głównie w wyniku działalności lądolodu skandynawskiego. Powyższe fakty w pełni uzasadniają spójność przyrodniczą obszaru.

Spójność historyczna

Obszary wiejskie objęte projektem, a jednocześnie wchodzące w skład Powiatu Kwidzyńskiego są nierozzerwalnie związane wspólną historią tego obszaru. Początkowo ziemie te zajęte były przez pogańskie Prusy. Wraz z działalnością misyjną, prowadzoną aż do XIII wieku, pojawiali się nowi osadnicy z chrześcijańskiej Polski. Warto wspomnieć, że analizowany obszar przecinał bursztynowy szlak. Ważną rolę w działalności misyjnej stanowili sprowadzeni w te strony Cystersi. Po włączeniu obszaru Pomezanii (nazwa historyczna, którą określa się analizowany obszar) do Państwa Zakonnego, miasto Kwidzyn stało się siedzibą biskupstwa Pomezkańskiego (1243 r.). Obszar gmin realizujących projekt wchodził w skład Biskupstwa Pomezkańskiego. Również w pobliskich Prabutach istniała rezydencja biskupa. Biskupstwo Pomezkańskie stało się znane między innymi dzięki mistyczce - Świętej Dorocie z Mątów. Jej sława przyciągała wielu pielgrzymów.

Od czasu bitwy pod Grunwaldem tereny te doświadczyły negatywnych skutków wielu wojen toczących się z Państwem Zakonnym, co wiązało się z degradacją gospodarczą i społeczną. Reformacja przyczyniła się bezpośrednio do likwidacji w 1525 roku biskupstwa pomezkańskiego i ekspansji luteranizmu – w XVI wieku na terenach biskupstwa osiedlili się bracia czescy oraz hugenoci. Po zniszczeniach wojennych oraz powodziach obszar ten podlegał procesom wyludnienia, dlatego też zdecydowano o kolonizacji terenu. Jedną z największych grup, która osiadła na terenie dzisiejszego powiatu kwidzyńskiego to mennonicy – członkowie sekty protestanckiej wygnanej z Holandii. W XVII w. ziemie te zostały spustoszone przez wojny szwedzkie. Po rozbiórce w 1772 miasto Kwidzyn stało się siedzibą pruskiej prowincji i stan ten trwał do Kongresu Wiedeńskiego. Wiek XIX to czas prawie całkowitej germanizacji, polskość zaczęła odradzać się na początku XX wieku. W wyniku plebiscytu przeprowadzonego po I wojnie światowej część dawnego biskupstwa pomezkańskiego znalazła się w rękach polskich (okolice Gardei). Po II wojnie światowej Kwidzyn został miastem polskim i, w związku z opuszczeniem miejsca przez ludność autochtoniczną, został zasiedlony mieszkańcami z innych regionów Polski oraz repatriantami. O spójności historycznej stanowią również zabytki, świadczące o wspólnych dziejach, posadowione na terenie całego analizowanego obszaru.

Charakterystyczną cechą terenów wiejskich, będących przedmiotem tego opracowania jest fakt, iż nie zawsze były to ziemie polskie. Zważywszy jednak na procesy historyczne, z całą pewnością można powiedzieć o wspólnych doświadczeniach historycznych oraz ich reliktach, a co za tym idzie - o spójności obszarów pod tym względem.

Spójność kulturowa

Spójność kulturowa obszaru przejawia się w dwóch wymiarach. Po pierwsze - w wymiarze spójności historycznej, a po drugie - w sferze kultury ludności mieszkającej tu obecnie.

Jeśli chodzi o aspekt historyczny, to można powiedzieć, że kultura Dolnego Powiśla była reprezentowana przez trzy grupy etniczne: polską, niemiecką i holenderską. Grupa polska składała się z potomków osadników z Ziemi Chełmińskiej, Mazowsza i lewobrzeżnego Pomorza.

Grupa niemiecka to koloniści sprowadzeni początkowo przez Zakon Krzyżacki, a grupa holenderska to potomkowie mennonitów osiedlających się w dolinie Wisły od XVI wieku. Głównym zajęciem ludności było rolnictwo oraz rybołówstwo. Tradycją historyczną obecnie kultywowaną jest wikliniarstwo.

Ponieważ poza dwoma miastami (Kwidzyn i Prabuty) pozostałe obszary to tereny wiejskie, kulturą przeważająca była kultura ludowa. Cały powiat kwidzyński, wraz z obszarami będącymi przedmiotem analizy strategicznej, wchodzi w skład Dolnego Powiśla, który jest jednym z regionów etnograficznych Pomorza Gdańskiego. Fakt ten w znaczny sposób wpływa na spójność kulturową tego obszaru. Poza tym w Planie Zagospodarowania Województwa wytyczono ponadto 23 przestrzenne jednostki – mikroregiony historyczno-kulturowe, wśród których znalazła się m.in. ziemia kwidzyńska odpowiadająca przestrzennie obszarowi dzisiejszego powiatu.

Etnograficzne Dolne Powiśle po drugiej wojnie światowej zostało zasiedlone przez ludność polską pochodzącą z sąsiednich województw, ziem polskich anektowanych przez ZSRR oraz z Polski południowo-wschodniej. Osadnicy przynosili ze sobą różne tradycje kulturowe a także wyznaniowe (grekokatolicy oraz prawosławni). Jeśli chodzi o spójność kulturową, można paradoksalnie powiedzieć, że jej cechą wspólną jest różnorodność kulturowa obszaru. Elementem łączącym analizowany obszar jest to, że znajdujemy tam ślady różnorodnych kultur pochodzących z ziem polskich związanych z osadnictwem powojennym, ale także ślady historycznych kultur mennonickich czy protestanckich. Jednak w tej różnorodności widać szukanie korzeni, co wyraża się, np. w powrocie do wikliniarstwa jako tradycyjnego rękodziela dla tych terenów, czy też poszukiwanie produktów lokalnych – np. śliwkowe powidła z Nebrowa Wielkiego.

Podsumowując, wspólny kontekst etnograficzny oraz różnorodność jako cecha wspólna stanowią o spójności kulturowej danego terenu.

Spójność ekonomiczna

Cechą wspólną analizowanego obszaru jest to, że są to tereny typowo rolnicze, o niskim poziomie przedsiębiorczości oraz wysokim poziomie bezrobocia, które w dużej części ma charakter długotrwały (ok. 70% przypadków). We wszystkich gminach istnieją dobre warunki klimatyczno-glebowe dla rozwoju rolnictwa.

Przeszkodą w rozwijaniu opłacalnej działalności rolnej może być jednak rozdrobnienie gospodarstw. Jednocześnie, obok wysokiego odsetka najmniejszych działek rolnych, obszary wiejskie powiatu kwidzyńskiego charakteryzują się dość wysokim – w warunkach polskich – udziałem gospodarstw średnich i dużych. Wspólna dla całego obszaru jest, wyraźna w ostatnich latach, stagnacja, bądź

nawet spadek liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw. Wszystko to sprawia, że liczba miejsc pracy w omawianych gminach jest bardzo niska, co nie sprzyja intensyfikacji procesu odchodzenia z rolnictwa, restrukturyzacji tego sektora oraz zróżnicowaniu źródeł dochodów ludności.

Co charakterystyczne, największa grupa gospodarstw domowych utrzymuje się ze źródeł niezarobkowych: w gminie Gardeja z emerytur, rent i zasiłków utrzymuje się 48,6% gospodarstw, w gminie Ryjewo – 47,4%, w gminie Prabuty – 45,6%, w gminie Kwidzyn – 42,2%, w gminie Sadlinki – 36%. Taka struktura dochodów przekłada się na wysoki poziom ubóstwa na omawianym terenie oraz duże obciążenie osób pracujących; na jedną osobę posiadającą pracę przypada 1,5 osoby niepracującej. Zjawisko to łączy cały analizowany obszar, więc implikuje konieczność rozwiązania tego problemu. Następną kwestią, łączącą badany obszar, to brak średnich przedsiębiorstw i niewielka liczba spółek prawa handlowego. Ogromna większość podmiotów z sektora prywatnego to osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą: 84% w gminach Kwidzyn i Prabuty, 85% w gminie Ryjewo, 87% w gminie Sadlinki i 90% w gminie Gardeja. Szacuje się, że podmioty takie stwarzają średnio 1,5 miejsca pracy, zatem przy niskim poziomie przedsiębiorczości i niewielkim udziale spółek prawa handlowego tłumaczy to niewielką liczbę miejsc pracy poza rolnictwem. W strukturze branżowej lokalnej gospodarki dominują podmioty zarejestrowane w sekcji „Handel, naprawa”, obejmującej przede wszystkim sklepy i niewielkie firmy usługowe. Podmioty te stanowią 25% wszystkich zarejestrowanych jednostek w gminach Ryjewo i Sadlinki, 26% w gminie Kwidzyn, 29% w gminie Gardeja i aż 31% w gminie Prabuty. Ponadto do najliczniej reprezentowanych branż należy przetwórstwo przemysłowe, budownictwo i usługi transportowe. Można zatem stwierdzić, że struktura branżowa gospodarki obszarów wiejskich powiatu kwidzyńskiego jest spójna. Monokultura rolnicza, duże bezrobocie oraz niewielka ilość podmiotów gospodarczych świadczą o spójności gospodarczej analizowanego obszaru.

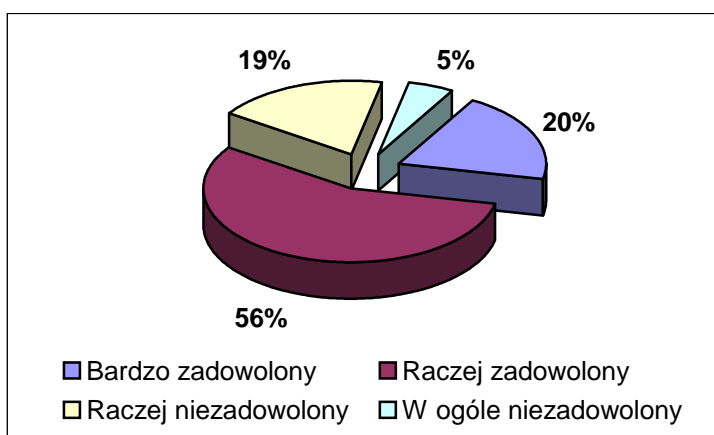
Identyfikacja mieszkańców z obszarem

Poszukiwanie swojej małej ojczyzny i potrzeba identyfikacji z nią to w epoce globalizacji coraz bardziej nasilający się trend. Coraz więcej osób identyfikuje się z regionem swego zamieszkania. Trend ten jest również widoczny na obszarze analizowanym, o tyle trudnym, że zakorzenienie nie jest bardzo głębokie w czasie (właściwie w roku 1945 nastąpiła całkowita wymiana ludności). Więź z małą ojczyzną jest często emocjonalna, oparta o sentymenty i wspomnienia. Wskaźnikiem, który udało się zmierzyć podczas prowadzonych przez nas badań socjologicznych, był poziom zadowolenia z zamieszkiwania w danej gminie.

Osoba ankietowana miała za zadanie określić swój stopień zadowolenia, wybierając jedną z odpowiedzi w skali: od „jestem bardzo zadowolony”, poprzez „jestem raczej zadowolony”, „nie jestem ani zadowolony, ani niezadowolony”, „jestem raczej niezadowolony”, aż po „jestem bardzo niezadowolony”. Na 30 wywiadów przeprowadzonych wśród przedsiębiorców, aż 24 osoby wybrały odpowiedź „jestem bardzo zadowolony”. Taki rozkład odpowiedzi wskazuje na duży poziom identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania i może być zinterpretowany bardzo pozytywnie: można podejrzewać, że osoby, które są zadowolone z mieszkania w danej gminie i pozytywnie się z

nią identyfikują, gotowe są także poświęcić swój czas i energię na rzecz poprawy warunków życia w tej gminie. Wniosek ten potwierdza także rozkład odpowiedzi na ostatnie pytanie zadawane uczestnikom ankiety, które brzmiało „Czy zechce Pani/Pan wziąć udział w przedsięwzięciu, którego celem jest wspólna praca mieszkańców gminy na rzecz jej rozwoju?”. W pytaniu tym, podobnie jak w poprzednim, można było wybrać odpowiedź z kontinuum: „na pewno tak”, „raczej tak”, „nie wiem”, „raczej nie” i „na pewno nie”. Ogromna większość ankietowanych przedsiębiorców – 25 osób - wybrała odpowiedzi „na pewno tak” i „raczej tak”. Tak wyraźnie deklarowana gotowość do uczestnictwa w inicjatywie, której celem jest rozwój gminy, stwarza dobre perspektywy dla przyszłych przedsięwzięć aktywizujących mieszkańców.

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród 241 mieszkańców gmin analizowanego obszaru potwierdza wyniki wywiadów przeprowadzonych z przedsiębiorcami. Pierwszym zadaniem

respondentów była ocena poziomu zadowolenia z zamieszkiwania na terenie powiatu i konkretnej gminy. Przy tym pytaniu nie odpowiedziała jedynie jedna osoba.

Stopień zadowolenia

Na sąsiednim wykresie znajduje się rozkład odpowiedzi mieszkańców. Trzeba zwrócić uwagę, że zdecydowanie

przeważa ocena pozytywna własnego miejsca zamieszkania – łącznie 76% respondentów.

Zaprezentowane dane zweryfikowane w ramach badań empirycznych w pełni potwierdzają identyfikację mieszkańców z obszarem.

III. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

Analiza SWOT (*SWOT analysis*) stanowi rodzaj analizy, mający na uwadze ocenę słabych i mocnych stron danego podmiotu na tle zewnętrznych szans i zagrożeń .

SWOT to angielski skrót od wyrazów: **Strengths** (mocne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse) i **Threats** (zagrożenia).Kategoria mocnych i słabych stron odnosi się do uwarunkowań wewnętrznych podmiotów, podczas gdy szanse i zagrożenia mają swe źródło na zewnątrz.

W przypadku niniejszej strategii analiza SWOT bazuje na przeprowadzonej charakterystyce obszaru: geograficznej, przyrodniczo-środowiskowej, kulturowej, społecznej i gospodarczej. W przypadku terenów wiejskich powiatu kwidzyńskiego zdiagnozowane mocne strony odnoszą się głównie do 3 dziedzin : atrakcyjności turystycznej, dobrych warunków do działalności rolniczej oraz potencjału rozwojowego w dziedzinie aktywności społecznej i kapitału społecznego. Daje to szansę powodzenia m.in. przedsięwzięć dotyczących wykorzystania zasobów środowiskowych, w tym turystyki i odnawialnych źródeł energii.

Zidentyfikowane słabe strony odnoszą się do obszarów, które mogą zostać w większości przezwyciężone poprzez działania LGD i samorządów lokalnych.

Szanse to przede wszystkim środki zewnętrzne, dla pozyskania których istnieją już doświadczone w tej dziedzinie struktury (samorządy, powiat, organizacje pozarządowe) oraz korzystna koniunktura gospodarcza, a także trendy panujące w rozwiniętych krajach zachodu, głównie związane z różnymi formami turystyki.

Zagrożenia, związane głównie z procesami o zasięgu międzynarodowym, wymagają aktywnego przeciwdziałania i monitoringu, by co najmniej ograniczyć ich szkodliwy wpływ, jeśli nie byłaby możliwa pełna neutralizacja. Z pewnością jednak pełne wykorzystanie mocnych stron oraz szans zewnętrznych pozwoliłoby z optymizmem myśleć o przyszłości terenów niniejszej LSR.

Mocne strony

- ❖ Znaczne walory krajobrazu przyrodniczo-kulturowego
- ❖ Dobre warunki do uprawiania kajakarstwa na rzece Liwie
- ❖ Niski stan zanieczyszczenia powietrza
- ❖ Zasoby kultury materialnej w Kwidzynie, do wykorzystania w ramach turystyki kulturalnej również na terenach wiejskich
- ❖ Zabytki kultury technicznej (300 letnie wodociągi w Prabutach, pozostałości portu w Korzeniewie)
- ❖ Liczne zachowane zespoły parkowo-pałacowe (m.in. dwór w Liczu, budynki w Nowej Wiosce, pałac w Klecewie)
- ❖ Warunki do uprawiania wspinaczki wyczynowej – wiadukty
- ❖ Dobra jakość gleb
- ❖ Dość duży odsetek gospodarstw o powierzchni większej niż 10 ha
- ❖ Inicjatywy w dziedzinie alternatywnych źródeł energii (wybudowana kotłownia, realizowany program „*Biomasa jako alternatywne źródło energii*”)
- ❖ Dostęp do linii kolejowych
- ❖ Wysoki poziom kapitału społecznego, przejawiający się w zainteresowaniu ludności i lokalnych elit sprawami rozwoju terenów wiejskich
- ❖ Kilka aktywnych i dysponujących dużym potencjałem organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu
- ❖ Atrakcyjne turystycznie tereny położone nad jeziorami we wschodniej części obszaru, należące do Pojezierza Ławskiego

Słabe strony

- ❖ Trudności komunikacyjne, obniżające walory turystyczne (m.in. brak mostu na Wiśle, utrudniony dostęp do powiatu kwidzyńskiego dla turystów z zachodniej części województwa)
- ❖ Słabo rozwinięta baza noclegowa, obniżająca skumulowaną atrakcyjność turystyczną
- ❖ Niewystarczająca dbałość o zasoby przyrody, wynikająca z niskiej świadomości z zakresu ochrony środowiska
- ❖ Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (obszarów jezior w Gminie Gardeja i przepływającego w pobliżu Kwidzyna odcinka rzeki Liwy, zanieczyszczona Wisła)
- ❖ Słaba promocja regionu pod względem turystyki, ograniczająca krąg potencjalnych turystów
- ❖ Zaniedbane parki wiejskie, obiekty zabytkowe
- ❖ Niekorzystna sytuacja gospodarcza na terenie gmin
- ❖ Bariera dla rozwoju przedsiębiorczości – nie przygotowane tereny pod inwestycje
- ❖ Bardzo wysokie bezrobocie, szczególnie wśród młodych ludzi
- ❖ Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców
- ❖ Bariera rozwoju gospodarki i społeczeństwa obywatelskiego: niski poziom telefonizacji obszarów wiejskich
- ❖ Niski poziom wykształcenia ludności
- ❖ Niewystarczający rozwój sieci gazowej
- ❖ Ogólnie niezadowalający stan techniczny dróg,
- ❖ Niski udział dróg utwardzonych w ogóle dróg gminnych (28 %)
- ❖ Słabo rozwinięta infrastruktura kanalizacyjna
- ❖ Niezagospodarowane naturalne możliwości żeglugi wiślanej
- ❖ Brak segregacji śmieci w gospodarstwach domowych
- ❖ Niewystarczająco zaspokojona potrzeba sportu i rekreacji (powody: brak zaplecza sportowego, ograniczone środki finansowe na rozwój sportu)
- ❖ Utrudniony dostęp do dóbr kultury duchowej, przejawiający się niewystarczającą ilością świetlic wiejskich, brakiem kin i teatrów
- ❖ Trudny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej

Szanse

- ❖ Bliskość silnego ośrodka gospodarczego, jakim jest miasto Kwidzyn; w mieście tym mają swoją siedzibę przedsiębiorstwa o globalnym znaczeniu (m.in. International Paper Kwidzyn)
- ❖ Wzrost dostępnych środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej dla naszego kraju w latach 2007-2013

- ❖ Potencjalne środki finansowe i programy rozwojowe ministerstw, urzędów wojewódzkich, fundacji, 1% z podatku PIT dla organizacji pożytku publicznego, działających na terenie powiatu
- ❖ Moda na produkty ekologiczne,
- ❖ Światowy wzrost ruchu turystycznego
- ❖ Moda na zachodzie Europy na wypoczynek na łonie względnie słabo przekształconej natury (tereny wiejskie powiatu)
- ❖ Związki historyczne z Niemcami, turystyka sentymalna obywateli Niemiec
- ❖ Przejście na odnawialne źródła energii podyktowane przez wzrost cen surowców kopalnych na świecie (m.in. ropy), również ze względu na uwarunkowania prawne wymuszające popyt
- ❖ Wysoki wzrost gospodarczy kraju
- ❖ Środki dostępne w PROW 2007-2013

Zagrożenia

- ❖ Wzbogacenie oferty turystycznej okolicznych powiatów i w efekcie komparatywny spadek atrakcyjności terenów wiejskich powiatu kwidzyńskiego
- ❖ Klęski ekologiczne lub ogniska epidemii w powiatach sąsiednich
- ❖ Odpływ ludności w wieku produkcyjnym do krajów o większym potencjale gospodarczym
- ❖ Rozwój patologii wśród ludności długotrwale bezrobotnej
- ❖ Trudności z pozyskaniem środków ze źródeł zewnętrznych, związane z barierami administracyjnymi
- ❖ Globalizacja, przenoszenie kapitału i produkcji do państw rozwijających się, o niskim koszcie siły roboczej i wysokim wykształceniu (Chiny, Indie) – dalsza peryferyzacja obszarów powiatu

Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

Na wybór celów ogólnych miało wpływ wiele czynników. W trakcie 3 szczegółowych analiz (turystyczno-ekologicznej, socjologicznej oraz gospodarczej) popartych badaniami socjologicznymi (ankietowo przebadano łącznie ok. 350 osób) szczegółowo przeanalizowano kwestie związane z warunkami życia ludności, poziomem ubóstwa, poziomem bezrobocia oraz dostępnością do infrastruktury społecznej. Z danych statystycznych wynika, że bezrobocie, a co za tym idzie ubóstwo oraz niska jakość życia, to najważniejszy problem społeczny. Przedsiębiorczość nie stoi na wysokim poziomie jeśli chodzi o skalę działania, istnieje niewiele podmiotów gospodarczych, a te które istnieją to w większości jednoosobowa działalność gospodarcza.

Osoby kończące edukację, które decydują się na pozostanie w miejscu zamieszkania, zazwyczaj zasilają grono bezrobotnych (40% bezrobotnych to absolwenci lub osoby z bardzo krótkim stażem zawodowym). Należy pamiętać, że gminy objęte projektem mają w pewnej części cechy gmin

popęgerowskich – wysokie bezrobocie oraz apatia społeczna. Osoby poddane badaniom ankietowym podają, że poprawa warunków życia mieszkańców poprzez, między innymi, ograniczenie bezrobocia, to najważniejszy kierunek działań wspólnych samorządu, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. Poprawa warunków życia mieszkańców może również, w perspektywie, wpłynąć na ujemne saldo migracji – według ruchu rejestrowanego na podstawie wymeldowania – w ubiegłym roku teren powiatu opuściło 1000 osób więcej niż się osiedliło. Należy przypuszczać, że w dużej części były to osoby o największym potencjale, jeśli chodzi o możliwość wprowadzania zmian prorozwojowych. Inny argument przemawiający za taką decyzją to wybór strategiczny – obszary związane z nowymi technologiami oraz produktem lokalnym nie mogły posłużyć jako oś rozwoju ponieważ nie wyodrębniono na żadnym etapie zasobów, na których można by oprzeć plan strategiczny w oparciu o takie właśnie tematy przewodnie. Czyste środowisko przyrodnicze, rozwinięte rolnictwo, zasoby turystyczne i historyczno-kulturowe pozwalają na budowanie projektów, które mogą wpłynąć na polepszenie jakości życia mieszkańców.

Cele ogólne wskazują duże możliwości rozwoju obszaru w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe oraz historyczne terenu. Walory przyrodnicze i krajobrazowe oparte na zróżnicowanej rzeźbie terenu, czystym środowisku oraz terenach chronionych przyrodniczo (np. obszary chronione Natura 2000) a także różnorodność kulturowej przejawiającej się między innymi relikdami dawnych a jednocześnie egzotycznych kultur (np. menonici) można bezpośrednio powiązać zżywieniem gospodarczym tych terenów w kontekście turystyki aktywnej. Uzupelnienie zasobów o możliwość produkcji ekologicznej żywności (gleby nieskażone, w wielu wypadkach nie wymagające nawożenia) oraz energii alternatywnej, daje pełny wachlarz wykorzystania zasobów naturalnych.

Rozwój tej branży ma stanowić główne koło zamachowe rozwoju gospodarczego – odpowiednie wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, może skutkować wzrostem liczby odwiedzających, co bezpośrednio przekłada się na powstanie nowych miejsc pracy, poprawę warunków już funkcjonujących i nowopowstających firm z różnych sektorów. Równie ważna jest także dbałość o stan środowiska naturalnego tak, by piękno przyrody cieszyło mieszkańców i wszystkich odwiedzających. Warto również wspomnieć, że poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz wykorzystanie zasobów naturalnych i potencjału przyrodniczego obszaru to dwa tematy wiodące Strategii, które podczas prac nad opracowaniem dokumentu uznane zostały za ściśle ze sobą powiązane oraz komplementarne. Aby polepszyć w jakiś sposób jakość życia mieszkańców należy bazować na zidentyfikowanych zasobach. W przypadku obszarów wiejskich powiatu kwidzyńskiego to zasoby naturalne oraz zasoby związane z dziedzictwem kulturowym i historycznym stanowią podstawę do poprawy jakości życia mieszkańców, np. poprzez rozwój turystyki, alternatywnych źródeł energii czy też rolnictwa ekologicznego.

IV. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje LSR

IV.1. Wizje

Przeprowadzona część diagnostyczna wraz z określeniem słabych i mocnych stron analizowanego obszaru w oparciu o prace eksperckie, badania socjologiczne oraz spotkania z mieszkańcami, pozwoliła na określenie Wizji Stowarzyszenia PLGD:

„Powiśle miejscem przyjaznym ludziom i przyrodzie, gdzie aktywni mieszkańcy działają na rzecz zrównoważonego rozwoju wsi, korzystając z dziedzictwa kulturowego”.

Wizja rozwoju oddaje preferencje wszystkich lokalnych środowisk analizowanego obszaru – przedstawicieli Jednostek Samorządu Terytorialnego, liderów wiejskich, organizacji pozarządowych, lokalnego biznesu oraz osób indywidualnych skupionych w ramach Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania. Wynika bezpośrednio z potrzeb mieszkańców zidentyfikowanych poprzez analizy, badania socjologiczne oraz spotkania warsztatowe. Gwarantuje również najbardziej optymalne wykorzystanie zasobów znajdujących się na terenie analizowanego obszaru oraz ograniczenie najbardziej dolegliwych problemów.

IV.2. Cele ogólne

- Aktywizacja mieszkańców
- Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe
- Różnicowanie działalności gospodarczej w oparciu o produkty lokalne i tradycyjne rzemiosło
- Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego

IV.3.Cele szczegółowe i planowane przedsięwzięcia

CELE OGÓLNE	CELE SZCZEGÓŁOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA
I. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW	I.1. PODNIESIENIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I SAMOORGANIZACJI MIESZKAŃCÓW OBSZARU LSR	I.1.1. Rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców
	I.2. WZROST DZIAŁAŃ INTEGRUJĄCYCH MIESZKAŃCÓW	I.2.1. Rozwój oferty spędzania wolnego czasu
II. ROZWÓJ TURYSTYKI W OPARCIU O WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE	II.1. POPRAWA STANU TECHNICZNEGO OBIEKTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ	II.1.1. Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna
	II.2. AKTYWNA PROMOCJA WALORÓW PRZYRODNICZO - KULTUROWYCH ORAZ OFERTY TURYSTYCZNEJ	II.2.1. Znana marka turystyczna obszaru PLGD
III. RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W OPARCIU O PRODUKTY LOKALNE I TRADYCYJNE RZEMIOSŁO	III.1. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI POZAROLNICZEJ	III.1.1. Przedsiębiorcze obszary wiejskie
IV. ZACHOWANIE DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	IV.1. PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW	IV.1.1. Społeczność przyjazna środowisku
	IV.2. ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	IV.2.1. Energia w zgodzie z naturą

Opis przedsięwzięć oraz wskaźniki realizacji celów LSR:

Cel ogólny: I. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW
Cele szczegółowe: I.1 PODNIESIENIE WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI MIESZKAŃCÓW OBSZARU LSR
Przedsięwzięcie: I.1.1. Rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców
Uzasadnienie: Społeczność wiejska ma gorszą sytuację na rynku kształcenia i edukacji. Przedsięwzięcie ma na celu stworzenie warunków, które przyczynią się do pogłębiania wiedzy i umiejętności mieszkańców wsi w zakresie nowych technologii, obsługi komputera, języków obcych. Działania te mogą mieć charakter integracji międzypokoleniowej (np. szkolenia z obsługi komputera czy korzystania z Internetu prowadzone przez młodzież dla osób starszych lub nauka tradycyjnych zawodów młodych adeptów przez doświadczonych, funkcjonujących już w branży fachowców).

Działania w ramach przedsięwzięcia przyczynią się m.in. do:

- Rozwoju społeczeństwa informacyjnego na terenie działania PLGD,
- Wspierania talentów,
- Aktualizacji umiejętności mieszkańców i dostosowaniu ich do aktualnych wymagań regionalnego rynku pracy,
- Wzrostu rynkowej wartości zasobów pracy obszaru PLGD.

W ramach przedsięwzięcia przewiduje się również realizację operacji, które umożliwiają rozwój wiedzy i umiejętności takich jak dostarczanie Internetu czy tworzenie platform e-learning-owych.

Grupy docelowe beneficjentów:

- Kobiety,
- Osoby w wieku 50+,
- Osoby młode,
- Rolnicy,
- Osoby zainteresowane rozpoczęciem/rozwojem działalności gospodarczej,
- Lokalni przedsiębiorcy
- Pozostali mieszkańcy obszaru PLGD

Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów)

<p>4.1.3. Małe projekty</p>	<p>Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach tzw. „małych projektów”, w szczególności: Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych; Udostępnianie na potrzeby społeczności lokalnej urządzeń i sprzętu, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu;</p>
<p>4.3.1. Nabywanie umiejętności i aktywizacja</p>	<p>Przedsięwzięcia realizowane w ramach działania 4.3 „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, w szczególności: Badania potrzeb edukacyjnych mieszkańców obszaru LGD; Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR; doradztwo indywidualne w zakresie przygotowania wniosku, Animowanie społeczności lokalnych</p>

Wskaźniki:

Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik	Wartość bazowa	Minimalna wartość docelowa	Źródła weryfikacji
Produktu	Liczba zrealizowanych działań w zakresie edukacji, promocji i innych działań wspierających aktywność mieszkańców objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	7	Dane beneficjentów projektów Dane własne LGD
Rezultatu	Wzrost liczby uczestników działań w zakresie edukacji, promocji i innych działań wspierających aktywność mieszkańców objętych dofinansowaniem w ramach LSR (osoba) do roku 2015.	0	175	Dane beneficjentów projektów Dane własne LGD
Oddziaływania	Wzrost podejmowanych inicjatyw społecznych przez mieszkańców wsi na terenie objętym LSR do 2015.	0	10	Dane gmin Dane własne LGD

Cel ogólny: I. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW

Cele szczegółowe:

I.2. WZROST DZIAŁAŃ INTEGRUJĄCYCH MIESZKAŃCÓW

Przedsięwzięcie:

I.2.1. Rozwój oferty spędzania wolnego czasu

Uzasadnienie: Niniejsze przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zidentyfikowaną słabość obszaru, na którym funkcjonuje PLGD, rozumianą jako niedostatecznie rozwiniętą oraz niewystarczająco zróżnicowaną i wypromowaną ofertę spędzania wolnego czasu, skierowaną przede wszystkim dla mieszkańców, ale mogącą stanowić także pewien magnes dla odwiedzających i turystów. Realizacja tego przedsięwzięcia ma się przyczynić do zaktywizowania społeczności lokalnej PLGD w przekuwaniu potencjału regionu (przyrodniczego, kulturalnego, historycznego) na zróżnicowaną ofertę spędzania wolnego czasu, integrującą jego mieszkańców i propagującą jego tradycje, kulturę, sztukę, itp. Zawiera także poprawę stanu przestrzeni publicznej na obszarze PLGD.	
Grupy docelowe beneficjentów: <ul style="list-style-type: none"> Mieszkańcy obszaru PLGD, 	
Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów)	
4.1.3. Odnowa i rozwój wsi	Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” w szczególności: Budowa, przebudowa lub remont oraz wyposażenie obiektów i miejsc spotkań i integracji mieszkańców pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne (np. świetlice wiejskie, place zabaw, boiska); Urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków, centrów wsi).
4.1.3. Małe projekty	Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach tzw. „małych projektów”, w szczególności: Organizacja imprez kulturalnych, promocyjnych, rekreacyjnych lub sportowych związanych z promocją lokalnych walorów; Promocja i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej lub aktywnego trybu życia; Rozwój aktywności społeczności lokalnej, w tym poprzez promocję lokalnej twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego oraz kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; Zakup strojów, eksponatów i instrumentów muzycznych dla zespołów artystycznych, zespołów folklorystycznych, orkiestr oraz innych grup i zespołów kultywujących miejscowe tradycje i zwyczaje; Remont połączony z modernizacją lub wyposażenie istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów; Zagospodarowanie przestrzeni publicznej;
4.3.1. Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Przedsięwzięcia realizowane w ramach działania 4.3 „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, w szczególności: Informowanie o obszarze działania LGD oraz LSR; Wydarzenia o charakterze promocyjnym związane z obszarem działania LGD.

Wskaźniki:				
Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik	Wartość bazowa	Minimalna wartość docelowa	Źródła weryfikacji
Produktu	Liczba wybudowanych, wyremontowanych i/lub wyposażonych obiektów infrastruktury społecznej objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	41	Dane beneficjentów projektów
	Liczba spotkań, imprez, integracyjnych społeczności lokalnej LGD objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	14	Dane beneficjentów projektów
Rezultatu	Wzrost liczby osób korzystających z infrastruktury społecznej objętej dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.) do roku 2015	0	10000	Dane beneficjentów projektów

	Wzrost liczby osób uczestniczących w spotkaniach, imprezach społeczności lokalnej LGD objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.) do roku 2015	0	4000	Dane beneficjentów projektów Badania własne LGD
Oddziaływania	Odsetek osób deklarujących poczucie więzi z miejscem zamieszkania (% populacji) w roku 2015	0	5	Badania własne LGD

Cel ogólny: II. ROZWÓJ TURYSTYKI W OPARCIU O WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE	
Cele szczegółowe: II.1. POPRAWA STANU TECHNICZNEGO OBIEKTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ	
Przedsięwzięcie: II.1.1. Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna	
Uzasadnienie: Analiza SWOT oraz część diagnostyczna, a także szczegółowa ekspertyza poświęcona turystyce, pokazuje że podstawową barierą w tym zakresie jest brak infrastruktury dla obsługi ruchu turystycznego. Bardzo ważne w kontekście tego celu strategicznego jest podjęcie działań projektowych zmierzających do zapewnienia turystom odpowiedniej bazy noclegowej, zagospodarowanych obiektów rekreacyjnych i turystycznych, oznakowanie szlaków i obiektów zabytkowych, a także dobrych dróg dojazdowych. Inwestycje w infrastrukturę, służące profesjonalnej obsłudze ruchu turystycznego, pozwoli w pełni skorzystać z szansy rozwojowej jaką jest rozwój turystyki. Realizację tego celu strategicznego należy prowadzić równolegle do budowy i promocji oferty turystycznej – są to cele w pełni wobec siebie komplementarne. Dziedzictwo związane z materialnymi śladami różnorodności kulturowej na tych ziemiach oraz bogatą historią terytorium zasługuje na większą troskę oraz wykorzystanie jako konkretny zasób, który może być osią rozwoju turystyki. Należy podejmować wszystkie możliwe kroki w celu jak najszybszej inwentaryzacji oraz promocji zasobów dziedzictwa historycznego (w tym w szczególności śladów różnorodności kulturowej – np. menonitów), jako elementów mogących stanowić skuteczną zachętę dla turystów do odwiedzenia obszaru. Coraz liczniejsi turyści interesują się kulturą wsi i swój przyjazd pragną połączyć z poznaniem folkloru, historii, zabytków, legend i tradycji. Ważne są także zidentyfikowane w analizie SWOT szanse zewnętrzne związane z wzrastającym zainteresowaniem turystów zagadnieniami różnorodności kulturowej oraz tradycji historycznych.	
Grupy docelowe beneficjentów: <ul style="list-style-type: none"> • Jednostki samorządu terytorialnego; • Instytucje kultury; • Kościoły i związki wyznaniowe; • Organizacje pozarządowe • Związki sportowe • Właściciele (osoby fizyczne, osoby prawne) i zarządcy obiektów zabytkowych i historycznych; 	
Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów)	
4.1.3. Odnowa i rozwój wsi	Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” w szczególności: Tworzenie sieci ścieżek rowerowych, konnych, pieszych; Poprawa stanu technicznego obiektów pełniących funkcje turystyczno-kulturowe, Zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych na cele rekreacyjne; Rozwój małej infrastruktury komunikacyjnej towarzyszącej turystyce i rekreacji (parkingi, miejsca postojowe). Renowacja obiektów zabytkowych i historycznych; Zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów historycznych na cele publiczne; Odnawianie, eksponowanie

	lub konserwacja lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci; Zakup obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne.
4.1.3. Małe projekty	Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach tzw. „małych projektów”, w szczególności : Odbudowa, renowacja, restauracja albo remont lub oznakowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ewidencją zabytków; Remont lub wyposażenie istniejących muzeów lub innych obiektów pełniących ich funkcje; Prowadzenie badań nad obszarem wdrażania LSR; zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego; Budowa, odbudowa, przebudowa, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz wyposażanie obiektów pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne;

Wskaźniki:				
Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik	Wartość bazowa	Minimalna wartość docelowa	Źródła weryfikacji
Produktu	Liczba wybudowanych, zmodernizowanych, oznakowanych wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	11	Dane beneficjentów projektów
	Liczba obiektów zabytkowych i historycznych poddanych odnowieniu, eksponowaniu, oznakowaniu objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	2	Dane beneficjentów projektów
Rezultatu	Wzrost liczby osób korzystających z obiektów historycznych, infrastruktury turystycznej/oferty turystycznej	0	3000	Dane beneficjentów projektów
Oddziaływania	Odsetek osób deklarujących poprawę dostępu do infrastruktury/oferty turystycznej w roku 2015	0	5	Dane własne LGD

Cel ogólny: II. ROZWÓJ TURYSTYKI W OPARCIU O WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE
Cele szczegółowe: II.2. AKTYWNA PROMOCJA WALORÓW PRZYRODNICZO - KULTUROWYCH ORAZ OFERTY TURYSTYCZNEJ
Przedsięwzięcie: II.2.1. Znana marka turystyczna obszaru PLGD
Uzasadnienie: Atrakcyjna oferta turystyczna bazująca na naturalnym potencjale obszaru oraz rozwiniętej infrastrukturze turystycznej to czynnik kluczowy dla rozwoju turystyki. W przypadku Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania należy przeprowadzić szereg działań zmierzających do połączenia wszystkich potencjałów terytorium (przyrodniczego, kulturowego oraz historycznego) w konkretną ofertę skierowaną do różnych grup odbiorców. Ofertę dla siebie powinni znaleźć zarówno turyści aktywni (rowerzyści, kajakarze, wędkarze itp.) jak i turyści nastawieni na turystykę pobytową. To wszystko powinno zostać „okraszone” lokalnym kolorytem – elementami

<p>różnorodności kulturowej, tradycji, ekologicznego rolnictwa. Ważne jest, by zapewnić odwiedzającym dużą liczbę imprez, zarówno o charakterze "wysokim", jak i popularnych, adresowanych do szerokiego kręgu odbiorców. Innym istotnym aspektem budowania nowoczesnej oferty turystycznej jest jej spójność, która polega na podejmowaniu działań uzupełniających się, nie zaś organizacja imprez konkurujących ze sobą. Tutaj swoje pozytywne znaczenie ma komplementarność poszczególnych gmin jeśli chodzi o wkład w ofertę turystyczną.</p>	
<p>Grupy docelowe beneficjentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jednostki samorządu terytorialnego; • Instytucje kultury; • Kościoły i związki wyznaniowe; • Organizacje pozarządowe, • Osoby fizyczne. 	
<p>Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów)</p>	
<p>4.1.3. Małe projekty</p>	<p>Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach tzw. „małych projektów”, w szczególności: Promocja agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich; Utworzenie lub zmodernizowanie punktów informacji turystycznej, bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych związanych tematycznie z ofertą turystyczną obszaru objętego LSR; Przygotowanie i wydanie folderów, albumów fotograficznych, filmów promocyjnych, monografii, przewodników i map turystycznych, widokówek oraz innych publikacji informacyjnych i promocyjnych dotyczących obszaru objętego LSR; Organizacja imprez turystycznych i kulturalnych, związanych z obiektami zabytkowymi, miejscami historycznymi i miejscami pamięci; Kultywowanie: miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła;</p>
<p>4.3.1. Nabywanie umiejętności i aktywizacja</p>	<p>Przedsięwzięcia realizowane w ramach działania 4.3 „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, w szczególności: Informowanie o walorach turystyczno-kulturowych obszaru LGD; Organizacja i udział w wydarzeniach o charakterze promocyjnym związanych z turystyką; Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie promocji turystycznej obszaru LGD;</p>

Wskaźniki:				
Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik	Wartość bazowa	Minimalna wartość docelowa	Źródła weryfikacji
Produktu	Liczba publikacji (książek, broszur, ulotek, materiałów audiowizualnych, stron internetowych) dotyczących regionu LGD (w szt. według tytułów)	0	7	Dane beneficjentów projektów
	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	10	Dane beneficjentów projektów
Rezultatu	Liczbę osób pozyskująca publikacje i korzystająca z informacji o obszarze LGD	0	10000	Dane beneficjentów projektów Dane własne LGD
Oddziaływania	Odsetek osób i turystów deklarujących znajomość marki turystycznej obszaru LGD (%) w roku 2015	0	3	Badania własne LGD

<p>Cel ogólny: III. RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W OPARCIU O PRODUKTY LOKALNE I TRADYCYJNE RZEMIOSŁO</p>	
<p>Cele szczegółowe: III.1. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI POZAROLNICZEJ Przedsięwzięcie: III.1.1. Przedsiębiorcze obszary wiejskie</p>	
<p>Uzasadnienie: Czyste środowisko, które ze względu na doskonałe nawadnianie i wysokie klasy bonitacji w wielu miejscach nie wymagają nawożenia (gmina Sadlinki). Także planowana funkcja rozwoju turystyki powoduje, że naturalnym celem strategicznym stają się formy rolnictwa ekologicznego wytwarzające specyficzne dla obszaru produkty lokalne. Pierwsze takie działania zostały już przeprowadzone we wsi Nebrowo Wielkie, gdzie produkuje się w ramach produktu lokalnego powidła śliwkowe. Istnieją również inne tradycje produktów, które wymagają przywrócenia (np. uprawa porzeczek i przetworów na jej bazie). W ramach celu preferowane będą działania z szerokiej gamy usług i działań na rzecz społeczności lokalnej, a także działalności produkcyjnej i handlowej, które bezpośrednio wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców, a także są komplementarne do pozostałych celów LSR.</p>	
<p>Grupy docelowe beneficjentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rolnicy • Twórcy ludowi oraz przedstawiciele tradycyjnych wiejskich zawodów; • Podmioty gospodarcze, • Gospodarstwa agroturystyczne, • Osoby fizyczne 	
<p>Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów)</p>	
<p>4.1.3. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej</p>	<p>Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, w szczególności: Usługi dla gospodarstw rolnych i leśnych, Usługi dla ludności, Sprzedaż hurtowa i detaliczna, Rzemiosło i rękodzielnictwo, Roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne, Usługi turystyczne, Usługi transportowe, Usługi komunalne, Przetwórstwo produktów rolnych i jadalnych produktów leśnych, Magazynowanie i przechowywanie towarów, Rachunkowość, doradztwo i usługi informatyczne</p>
<p>4.1.3. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw</p>	<p>Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, w szczególności: Usługi dla gospodarstw rolnych i leśnych, Usługi dla ludności, Sprzedaż hurtowa i detaliczna, Rzemiosło i rękodzielnictwo, Roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne, Usługi turystyczne, Usługi transportowe, Usługi komunalne, Przetwórstwo produktów rolnych i jadalnych produktów leśnych, Magazynowanie i przechowywanie towarów, Rachunkowość, doradztwo i usługi informatyczne</p>
<p>4.1.3. Małe projekty</p>	<p>Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach tzw. „małych projektów”, w szczególności: Promocja lokalnej przedsiębiorczości; Promocja produktów i usług lokalnych, rzemiosła, rękodzielnictwa i ginących zawodów rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego; Budowa, adaptacja lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do tradycyjnego wyrobu produktów lokalnych; Budowa, adaptacja lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do prowadzenia sprzedaży produktów lub usług lokalnych; Badanie rynku produktów lub usług lokalnych;</p>

	Udział w targach i konkursach produktów lub usług lokalnych; Uzyskanie certyfikatów i uczestnictwo w systemach jakości, innych niż realizowane w ramach działania "Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności" PROW 2007-2013
--	--

Wskaźniki:				
Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik	Wartość bazowa	Minimalna wartość docelowa	Źródła weryfikacji
Produktu	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	7	Dane beneficjentów projektów
Rezultatu	Liczba osób korzystających z usług/produktów objętych dofinansowaniem w ramach LSR do roku 2015	0	1000	Dane beneficjentów projektów
Oddziaływania	Wzrost dochodów gmin z podatku dochodowego od osób fizycznych do roku 2015 (%)	0	1	Dane gmin

Cel ogólny: IV. ZACHOWANIE DZIEDICTWA PRZYRODNICZEGO	
Cele szczegółowe: IV.1. PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW	
Przedsięwzięcie: IV.1.1. Społeczność przyjazna środowisku	
Uzasadnienie: W związku z cennymi zasobami przyrodniczymi obszaru, konieczne jest podejmowanie kompleksowych działań związanych z jego ochroną, udostępnieniem i wykorzystaniem jako atrakcji turystycznej. Istotnym elementem jest w ramach tego celu strategicznego prowadzenie kompleksowych działań edukacyjnych w zakresie ekologii, które będą skutkować trwałością podejmowanych przedsięwzięć oraz wzrostem świadomości mieszkańców o mocnych stronach obszaru. Niezbędne jest także efektywne wykorzystywanie potencjału przyrodniczego jako atrakcji turystycznej, szczególnie w zakresie promocji. Cel jest spójny z działaniami związanymi z turystyką.	
Grupy docelowe beneficjentów: <ul style="list-style-type: none"> • Dzieci i młodzież, • Osoby dorosłe, • Szkoły, nauczyciele, • Przedsiębiorcy, • Organizacje pozarządowe, • Członkowie grup nieformalnych, kościoły i związki wyznaniowe; • Jednostki samorządu terytorialnego. 	
Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów)	
4.1.3. Małe projekty	Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach tzw. „małych projektów”, w szczególności: Działania edukacyjne i promocyjne podwyższające odpowiedzialność mieszkańców za swoje otoczenie w wymiarze środowiskowym; Działania edukacyjne i doradcze w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii; Akcje i programy nauczania adresowane do dzieci i młodzieży podnoszące ich świadomość ekologiczną; promowanie, zachowanie, odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego, lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów

	objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000;
4.2.1. Projekty współpracy	Przedsięwzięcia realizowane w ramach działania 4.2. „Wdrażanie projektów współpracy”, w szczególności : - Współpraca wewnątrzregionalna, międzyregionalna i międzynarodowa w zakresie ochrony środowiska naturalnego i ekologii, szczególnie odnawialnych źródeł energii;
4.3.1. Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Przedsięwzięcia realizowane w ramach działania 4.3 „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, w szczególności : Informowanie o walorach przyrodniczych obszaru LGD; Animowanie społeczności lokalnych w zakresie współodpowiedzialności za stan środowiska naturalnego.

Wskaźniki:				
Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik	Wartość bazowa	Minimalna wartość docelowa	Źródła weryfikacji
Produktu	Liczba działań promocyjnych na rzecz ochrony środowiska objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	4	Dane beneficjentów projektów Dane własne LGD
	Liczba mieszkańców gmin objętych działaniami promocyjnymi objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	10000	Dane beneficjentów projektów Dane własne LGD
Rezultatu	Wzrost liczby osób, które włączają się w akcje ekologiczne do roku 2015	0	1000	Dane beneficjentów projektów Dane własne LGD
Oddziaływania	Odsetek osób deklarujących postępowanie zgodnie z zasadami ekorozwoju do 2015.	0	5	Dane własne LGD

Cel ogólny: IV. ZACHOWANIE DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO
Cele szczegółowe: IV.2. ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII
Przedsięwzięcie: IV.2.1. Energia w zgodzie z naturą
Uzasadnienie: Ze względu na tradycje obszaru związane z wierzwą energetyczną oraz ruchem społecznym funkcjonującym wokół tematyki odnawialnych źródeł energii (Europejskie Centrum Energii Odnawialnej), a także pierwszymi inicjatywami z tego zakresu (Powiślańska Regionalna Agencja Zarządzania Energią), należy w pełni wykorzystać ten zasób wewnętrzny dla rozwoju obszarów wiejskich. Poprzez promocję instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii osiągamy wpływ na poziomie rozwoju przedsiębiorczości (obniżenia kosztów funkcjonowania firm na obszarach wiejskich), a także na ochronę środowiska, a w efekcie na obszary priorytetowe strategii. Trend związany z koniecznością zwiększanie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym kraju korzystnie wpływa na potencjalne zainteresowanie tym przedsięwzięciem.
Grupy docelowe beneficjentów: <ul style="list-style-type: none"> • Jednostki samorządu terytorialnego i inne podmioty publiczne oraz pozarządowe; • Przedsiębiorstwa; • Gospodarstwa agroturystyczne; • Mieszkańcy LGD.

Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów)	
4.1.3. Małe projekty	Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach tzw. „małych projektów”, w szczególności: Wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej;
4.1.3. Odnowa i rozwój wsi	Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” w szczególności: Instalacje wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych
4.1.3. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, w szczególności: Instalacje wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych

Wskaźniki:				
Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik	Wartość bazowa	Minimalna wartość docelowa	Źródła weryfikacji
Produktu	Liczba instalacji wykorzystujących energię pochodzącą ze źródeł odnawialnych objętych dofinansowaniem w ramach LSR (w szt.)	0	23	Dane beneficjentów projektów
Rezultatu	Wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych z instalacji objętych dofinansowaniem w ramach LSR (MWh/rok) do roku 2015	0	51,6	Dane beneficjentów projektów
Oddziaływania	Odsetek osób deklarujących poprawę komfortu życia mieszkańców obszarów wiejskich do 2015.	0	3	Badania własne LGD

V. Określenie misji LGD

Misją Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania jest być platformą wzrostu dobrobytu, poprawy jakości życia i rozwiązywania problemów Powiśla, poprzez zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w oparciu o poszanowanie tradycji, kultury i środowiska naturalnego.

VI. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR

Do celów ogólnych Lokalnej Strategii Rozwoju należą:

- Aktywizacja mieszkańców
- Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe
- Różnicowanie działalności gospodarczej w oparciu o produkty lokalne i tradycyjne rzemiosło
- Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego

Cele niniejsze są spójne ze specyfiką obszaru Powiślańska Lokalna grupa Działania i wykorzystują najważniejsze atuty regionu, zidentyfikowane w analizie SWOT oraz podczas dyskusji nad kształtem Lokalnej Strategii Rozwoju.

Pierwszy cel ogólny „Aktywizacja mieszkańców” – ma za zadanie podwyższać kwalifikacje społeczności lokalnej. Jest on niezbędnym narzędziem dla osiągnięcia pozostałych celów ogólnych. Zajmuje się również integracją społeczności lokalnej, co ma niezwykle istotne znaczenie dla utrzymania spójności obszaru i pielęgnowania tożsamości kulturowej mieszkańców.

Drugi cel ogólny „Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe” wykorzystuje specyfikę polegającą na dużej atrakcyjności turystycznej obszaru, rozumianej jako walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne. Jedną z niepodważalnych zalet LGD jest czyste środowisko, przyciągające wielu turystów. Obszar LGD charakteryzuje się olbrzymim potencjałem turystycznym, wynikającym właśnie z doskonałego stanu środowiska, dużej powierzchni obszarów chronionych, zachowanych tradycji i obiektów dziedzictwa kulturowego. Bariery są z pewnością infrastruktura turystyczna. Rozwój turystyki powinien opierać się na gospodarstwach agroturystycznych. Wynika to głównie z niskiej jakości gleb: gleby klasy IV to prawie 50% wszystkich gleb w LGD. W rezultacie, ludność rolnicza nie może czerpać dochodów z uprawy ziemi. Rozsądne jest zatem rozwiązanie przedstawione przez przedstawicieli LGD, aby różnicować działalność rolniczą w kierunku usług świadczonych dla turystów – bądź to przez zwiększenie ilości gospodarstw agroturystycznych, bądź przez produkcję ekologicznej żywności, bądź też przez rozwój rzemiosła i rękodzielnictwa.

Atrakcyjna oferta turystyczna bazująca na naturalnym potencjale obszaru oraz rozwiniętej infrastrukturze turystycznej to czynnik kluczowy dla rozwoju turystyki. W przypadku Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania należy przeprowadzić szereg działań zmierzających do połączenia wszystkich potencjałów terytorium (przyrodniczego, kulturowego oraz historycznego) w konkretną ofertę skierowaną do różnych grup odbiorców. Ofertę dla siebie powinni znaleźć zarówno turyści aktywni (rowerzyści, kajakarze, wędkarze itp.) jak i turyści nastawieni na turystykę pobytową. To wszystko powinno zostać „okraszone” lokalnym kolorytem – elementami różnorodności kulturowej, tradycji, ekologicznego rolnictwa. Ważne jest, by zapewnić odwiedzającym dużą liczbę imprez, zarówno o charakterze „wysokim”, jak i popularnych, adresowanych do szerokiego kręgu odbiorców.

Innym istotnym aspektem budowania nowoczesnej oferty turystycznej jest jej spójność, która polega na podejmowaniu działań uzupełniających się, nie zaś organizacja imprez konkurujących ze sobą. Tutaj swoje pozytywne znaczenie ma komplementarność poszczególnych gmin jeśli chodzi o wkład w ofertę turystyczną.

Wypracowana w ramach realizacji celu oferta dla osiągnięcia swoich celów musi być wsparta skuteczną polityką promocyjną. Bez skutecznego informowania potencjalnych gości o ofercie turystycznej obszaru nie ma możliwości osiągnięcia innych celów związanych z turystyką. Dlatego naturalne jest, że czwarty cel szczegółowy w domenie turystycznej dotyczy promocji.

Założenia dla osiągnięcia tego celu strategicznego to komplementarność promocji, polegająca na stosowaniu różnych narzędzi w stosunku do potencjalnych grup docelowych. Zgodnie z założeniem

programu Leader , promocję należy prowadzić w oparciu o partnerstwo międzysektorowe oparte na uzgodnionej polityce jak i kumulacji środków finansowych.

Analiza SWOT oraz część diagnostyczna, a także szczegółowa ekspertyza poświęcona turystyce, pokazuje że podstawową barierą w tym zakresie jest brak infrastruktury dla obsługi ruchu turystycznego. Bardzo ważne w kontekście tego celu strategicznego jest podjęcie działań projektowych zmierzających do zapewnienia turystom odpowiedniej bazy noclegowej, zagospodarowanych obiektów rekreacyjnych i turystycznych, oznakowanie szlaków i obiektów zabytkowych, a także dobrych dróg dojazdowych. Inwestycje w infrastrukturę, służące profesjonalnej obsłudze ruchu turystycznego, pozwoli w pełni skorzystać z szansy rozwojowej jaką jest rozwój turystyki. Realizację tego celu strategicznego należy prowadzić równoległe do budowy i promocji oferty turystycznej – są to cele w pełni wobec siebie komplementarne.

Dziedzictwo związane z materialnymi śladami różnorodności kulturowej na tych ziemiach oraz bogatą historią terytorium zasługuje na większą troskę oraz wykorzystanie jako konkretny zasób, który może być osią rozwoju turystyki (cel szczegółowy „Poprawa stanu technicznego zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego”). Należy podejmować wszystkie możliwe kroki w celu jak najszybszej inwentaryzacji oraz promocji zasobów dziedzictwa historycznego (w tym w szczególności śladów różnorodności kulturowej – np. mennonitów), jako elementów mogących stanowić skuteczną zachętę dla turystów do odwiedzenia obszaru. Coraz liczniejsi turyści interesują się kulturą wsi i swój przyjazd pragną połączyć z poznaniem folkloru, historii, zabytków, legend i tradycji. Ważne są także zidentyfikowane w analizie SWOT szanse zewnętrzne związane z wzrastającym zainteresowaniem turystów zagadnieniami różnorodności kulturowej oraz tradycji historycznych.

Trzeci cel ogólny: „Różnicowanie działalności gospodarczej w oparciu o produkty lokalne i tradycyjne rzemiosło” - jest zespołem działań komplementarnych do drugiego celu ogólnego.

Czyste środowisko, które ze względu na doskonałe nawadnianie i wysokie klasy bonitacji w wielu miejscach nie wymagają nawożenia (gmina Sadlinki). Także planowana funkcja rozwoju turystyki powoduje, że naturalnym celem strategicznym stają się formy rolnictwa ekologicznego wytwarzające specyficzne dla obszaru produkty lokalne. Pierwsze takie działania zostały już przeprowadzone we wsi Nebrowo Wielkie, gdzie produkuje się w ramach produktu lokalnego powidła śliwkowe. Istnieją również inne tradycje produktów, które wymagają przywrócenia (np. uprawa porzeczki i przetworów na jej bazie). Tworzenie produktów lokalnych w oparciu o ekologiczne rolnictwo bezpośrednio wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców, a także jest komplementarnym działaniem do rozwoju turystyki, a w szczególności form agroturystycznych.

Czwarty cel ogólny: „Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego”

W związku z ważnymi zasobami przyrodniczymi obszaru, konieczne jest podejmowanie kompleksowych działań związanych z jego ochroną, udostępnieniem i wykorzystaniem jako atrakcji turystycznej. Istotnym elementem jest w ramach tego celu strategicznego prowadzenie kompleksowych działań edukacyjnych w zakresie ekologii, które będą skutkować trwałością

podejmowanych przedsięwzięć oraz wzrostem świadomości mieszkańców o mocnych stronach obszaru. Niezbędne jest także efektywne wykorzystywanie potencjału przyrodniczego jako atrakcji turystycznej, szczególnie w zakresie promocji. Cel jest spójny z działaniami związanymi z turystyką oraz ekologicznym rolnictwem.

Ze względu na tradycje obszaru związane z wikliną (wierzba wiciową) oraz ruchem społecznym funkcjonującym wokół tematyki odnawialnych źródeł energii (Europejskie Centrum Energii Odnawialnej), a także pierwszymi inicjatywami z tego zakresu (istniejące plantacje oraz kotłownie), należy w pełni wykorzystać ten zasób wewnętrzny dla rozwoju obszaru.

Poprzez promocję alternatywnych źródeł energii osiągamy wpływ na poziomie rozwoju nowej gałęzi rolnictwa nie podatnej na wahania koniunktury (np. uprawa wierzby energetycznej) a także na ochronę środowiska, a w efekcie na 2 cele ogólne strategii. Wprowadzenie upraw energetycznych jest europejską szansą dla rolników terenów pradoliny Wisły, poszukujących nowych form prowadzenia gospodarstw. Trend związany z koniecznością zwiększanie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym kraju korzystnie wpływa na potencjalny popyt. Naturalnym sojusznikiem w działaniach jest gospodarstwo doświadczalne w Oborach, prowadzone przez Uniwersytet Warmińsko- Mazurski w Olsztynie zajmujące się uprawą wierzby energetycznej. Problem z propagowaniem nowych upraw tkwi w barierach związanych z przywiązaniem do tradycyjnego rolnictwa.

VII. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Lokalna Strategia Rozwoju ma charakter zintegrowany. Poszczególne cele, przedsięwzięcia i operacje są spójne, powiązane ze sobą i wzajemnie się uzupełniają. Tworzą one logiczne związki i wzajemnie na siebie oddziałują, dając efekt synergii. Zintegrowane podejście przejawia się:

Trójsektorowość w projektach

Przykładem podejścia zintegrowanego jest realizacja przedsięwzięcia „Energia w zgodzie z naturą”. Poszczególne sektory uczestniczą w realizacji wspólnego przedsięwzięcia poprzez:

- sektor publiczny - modernizuje obiekty publiczne wykorzystującą odnawialne źródła energii np. instalując kotły na biomasę,
- sektor gospodarczy – świadczy usługi zaopatrzenia w odnawialne źródła energii np. dostarcza paliwo z biomasy – zrębki, brykiety;
- sektor społeczny – osoby fizyczne uprawiają rośliny energetyczne, które nabywa sektor gospodarczy; organizacje pozarządowe prowadzą kampanie edukacyjne i informacyjne oraz pełnią funkcje doradcze w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i pozyskiwania środków zewnętrznych.

Wielosektorowość w realizacji LSR

Planowane w LSR przedsięwzięcia będą angażowały różne branże społeczne.

Przedsięwzięcie Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna sprzyjało będzie projektom realizowanym w branży turystycznej i gastronomicznej; przedsięwzięcie Powrót do tradycji – promocja rzemiosła, rękodzielnictwa i ginących zawodów sprzyjało będzie projektom realizowanym w branży rzemieślniczej i edukacyjnej.

Wykorzystanie różnych zasobów lokalnych

Realizacja przedsięwzięć zapisanych w Lokalnej Strategii Rozwoju oparta zostanie o wykorzystanie zasobów zarówno kulturowych, historycznych jak i przyrodniczych. Najwyraźniejsza integracja wykorzystania walorów kulturowych, historycznych i przyrodniczych widoczna będzie w realizacji przedsięwzięć zapisanych w ramach celu ogólnego: Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe.

VIII. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Innowacyjne podejście w ramach LSR, to przede wszystkim sam nowatorski proces tworzenia strategii. Wykorzystanie wielu różnych grup społecznych, podmiotów czy narzędzi metodycznych do tworzenia dokumentów planistycznych na tak dużą skalę nie miało nigdy miejsca na obszarze LSR. To dzięki temu sami mieszkańcy mogą decydować co dla nich i dla ich społeczności jest najlepsze. Zaproponowane w strategii rozwiązania wiążą się z równoczesnym i szerokim wykorzystaniem wszystkich zasobów, tj. przyrodniczych, kulturowych, historycznych, finansowych i ludzkich.

O innowacyjnym podejściu świadczą zakładane rezultaty realizacji LSR takie jak:

- wykorzystanie nowoczesnych technologii internetowych,
- tworzenie stałych sieci kooperacji między realizatorami LSR,
- kreowanie nowych produktów turystycznych i rekreacyjnych,

Wdrażanie LSR umożliwia realizację przedsięwzięć skierowanych głównie na rozwój obszarów wiejskich marginalizowanych dotychczas pod względem prowadzonych inicjatyw oraz skali środków finansowych przeznaczonych na ich rozwój.

IX. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów

1. Zarząd LGD w terminie co najmniej 44 dni przed dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków występuje do właściwego organu SW ze względu na siedzibę LGD z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania za jej pośrednictwem wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w

którym określa planowany termin naboru WOPP. W terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy LGD dostarcza do właściwego organu SW dokumenty niezbędne do ogłoszenia naboru. Ogłoszenie zawiera co najmniej następujące informacje:

- 1) termin składania wniosków o przyznanie pomocy:
  - nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni;
  - rozpoczynający bieg nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o naborze;
- 2) miejsce składania wniosków o przyznanie pomocy wraz z informacją o konieczności bezpośredniego złożenia wniosku oraz informacją o liczbie wymaganych egzemplarzy wniosku;
- 3) miejsce udostępnienia (zamieszczenia):
  - wzoru formularza wniosku o przyznanie pomocy;
  - kryteriów wyboru operacji przez LGD, określonych w LSR, w tym kryterium, na podstawie którego ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR;
  - wykazu dokumentów niezbędnych do wyboru operacji przez LGD, a w przypadku, gdy dokumenty te są sporządzane na formularzach udostępnionych przez LGD również wzorów tych formularzy;
- 4) limit dostępnych środków,
- 5) minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru projektu.
- 6) wskazanie tematycznego zakresu konkursu (o ile dotyczy danego naboru);

Dokumenty, o których mowa w pkt. 3 zostaną udostępnione przede wszystkim:

- 1) w biurze LGD na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej PLGD www.powislanskalgd.pl;
- 2) w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego;
- 3) w centrali, oddziałach regionalnych oraz na stronie internetowej ARiMR – w przypadku gdy nabór dotyczy działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

Pracownik Biura PLGD podczas naboru wniosków, które trwa 15 dni przyjmuje wnioski, potwierdza na kopii datę i godzinę wpływu pieczęcią PLGD i własnym podpisem oraz rejestruje je w bazie danych. Następnie podaje do publicznej wiadomości listy złożonych wniosków umieszczając na stronie internetowej oraz tablicy ogłoszeń PLGD.

Kierownik Biura niezwłocznie po zakończeniu naboru przekazuje Przewodniczącemu Rady wykaz wszystkich wniosków zgodnie z datą wpływu. Przewodniczący Rady uzgadnia miejsce, termin i porządek posiedzenia Rady z Zarządem i Biurem LGD.

Pracownik biura przygotowuje i kopiuje dokumenty (wnioski) dla członków Rady, które przekazuje bezpośrednio w biurze PLGD za pisemnym potwierdzeniem odbioru lub przesyłką listową za potwierdzeniem odbioru.

2. Organem dokonującym oceny zgodności wniosków z LSR, oceny z lokalnymi kryteriami wyboru operacji, rozpatrującym odwołania i dokonującym wyboru operacji do finansowania jest Rada Programowa PLGD. Rada rozpatruje wnioski w kolejności zarejestrowanej przez Biuro LGD i podejmuje decyzje w ich sprawie podczas swoich posiedzeń. Szczegółową organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady określa Regulamin Rady Programowej Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania, będący załącznikiem nr 2 do LSR.

3. Przed dyskusją, oceną i głosowaniem Przewodniczący Rady weryfikuje złożone przez członków organu decyzyjnego oświadczenia o poufności i bezstronności w rozpatrywaniu danego wniosku. Oświadczenie składa się w biurze PLGD na formularzu, którego wzór przedstawia załącznik nr 5 do LSR.

W całym procesie oceny i wyboru wniosków z uwzględnieniem procedury odwoławczej nie bierze udziału członek organu decyzyjnego, którego udział w dokonywaniu wyboru operacji może wywołać wątpliwości, co do jego bezstronności.

Z mocy prawa wykluczeniu podlegają członkowie Rady:

- składający wniosek,
- pozostający w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia i nie jest związany/a z tytułu przysposobienia, opieki, kurateli z podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie,
- zasiadający w organach lub będący przedstawicielami osób prawnych składających wniosek.

W pozostałych przypadkach o wykluczeniu z udziału w dokonywaniu wyboru operacji decyduje głosowanie Rady PLGD.

4. Przed ostatecznym rozpatrywaniem wniosku Przewodniczący Rady może zarządzić przeprowadzenie dyskusji, w której mogą uczestniczyć przedstawiciel Zarządu oraz zaproszone do udziału w posiedzeniu osoby.

5. Po dyskusji nad wnioskiem Rada przeprowadza głosowanie w sprawie zgodności z zakresem tematycznym konkursu, jeżeli dotyczy danego naboru oraz zgodności operacji z LSR. W przypadku ogłoszenia konkursu tematycznego, zgodność z jego zakresem dokonywana jest na podstawie zgodności z działaniami danego przedsięwzięcia LSR, na które ogłoszony został konkurs

tematyczny. Po zarządzeniu głosowania każdy członek Rady dokonuje indywidualnie oceny zgodności operacji z LSR (zgodności z zakresem tematycznym konkursu, jeżeli dotyczy danego naboru) poprzez wypełnienie „Karty oceny zgodności operacji z LSR”, której wzór przedstawia załącznik nr 7 do LSR. W przypadku, gdy wniosek jest niezgodny z zakresem tematycznym konkursu nie podlega on dalszej ocenie. Po zebraniu wypełnionych „Kart oceny zgodności operacji z LSR” dokonuje się podliczenia oddanych głosów. Sekretarz posiedzenia Rady dokonuje weryfikacji wypełnionych kart. W przypadku błędów i braków wzywa członka rady do dokonania poprawek oraz opracowuje listę operacji niezgodnych z zakresem tematycznym konkursu oraz listy operacji zgodnych i niezgodnych z LSR. Decyzja Rady w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR jest pozytywna, jeśli **większość ważnie oddanych głosów** została oddana na opcję, że operacja jest zgodna z LSR. Wnioski, w stosunku do których Rada podjęła negatywną decyzję nie są dalej rozpatrywane. Listę wniosków zgodnych i niezgodnych z LSR oraz listę operacji niezgodnych z zakresem tematycznym konkursu zatwierdza się uchwałą Rady.

6. Jeżeli operacja została uznana za zgodną z LSR, Rada przeprowadza ocenę tej operacji według kryteriów lokalnych przyjętych przez Stowarzyszenie Powiślańska Lokalna Grupa Działania. Po zarządzeniu głosowania każdy członek Rady dokonuje indywidualnie oceny operacji poprzez wypełnienie formularza „Karty oceny operacji według kryteriów wyboru”, której wzór przedstawia załącznik nr 8 do LSR. Ocena operacji przez członka Rady polega na przyznaniu punktów za poszczególne kryteria, a następnie ich zsumowaniu i wpisaniu obliczonej oceny łącznej w pozycji formularza „SUMA PUNKTÓW”.

Po zebraniu wypełnionych „Kart oceny operacji według kryteriów wyboru” Sekretarz posiedzenia Rady dokonuje weryfikacji wypełnionych kart. W przypadku błędów i braków wzywa członka rady do dokonania poprawek. Następnie komisja skrutacyjna ustala wynik głosowania w taki sposób, że sumuje oceny łączne wyrażone na poszczególnych kartach w pozycji „SUMA PUNKTÓW” i dzieli przez liczbę oddanych głosów. Liczba będąca wynikiem tego działania jest oceną Rady dotyczącą spełniania kryteriów wyboru przez daną operację. Na podstawie wyników głosowania dla każdego projektu (zarówno zgodności operacji z LSR i oceny operacji według kryteriów lokalnych) sporządza się listę ocenionych operacji, która jest zatwierdzona uchwałą Rady.

7. Przewodniczący Rady za pośrednictwem Biura LGD powiadamia pisemnie (listem poleconym, a dodatkowo: faxem, e-mailem lub telefonicznie) wnioskodawców o:

- zgodności lub niezgodności projektu z zakresem tematycznym wskazanym w informacji o naborze, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji;
- zgodności operacji z LSR albo niezgodności operacji z LSR — wskazując przyczyny niezgodności;
- liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny i miejscu na liście rankingowej ocenionych operacji;
- możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR.

Do pisma załączana jest lista ocenionych operacji.

Następnie wyznacza termin posiedzenia Rady Programowej w sprawie ewentualnych odwołań i wyboru operacji do finansowania. Ta informacja wraz z listą ocenionych operacji trafia na stronę internetową PLGD oraz informacje o możliwości odwołania i terminie posiedzenia Rady w tej sprawie.

8. Wnioskodawca może złożyć bezpośrednio w biurze pisemne odwołanie wraz z uzasadnieniem od rozstrzygnięć Rady w terminie do 5 dni od dnia uzyskania informacji o decyzji Rady, przekazanej przez pracownika Biura PLGD (telefonicznie lub email z potwierdzeniem odczytu wiadomości). Odwołanie nie może dotyczyć zgodności z zakresem tematycznym konkursu (jeżeli dotyczy).

9. Na kolejnym posiedzeniu Członkowie Rady w przypadku wpłynięcia odwołań ponownie dokonują oceny zgodności operacji z LSR lub / i oceny pod względem spełniania kryteriów wyboru (decyzje Rady podjęte w trybie rozpatrzenia odwołania są ostateczne). Jeżeli jest taka konieczność następuje weryfikacja list operacji zgodnych i niezgodnych z LSR oraz listy ocenionych operacji;

Następnie Członkowie Rady podejmują uchwały o wyborze operacji do finansowania (odrębnie dla poszczególnych wniosków), opracowują listę rankingową wniosków oraz podejmują uchwałę zatwierdzającą:

a) listę operacji niewybranych do finansowania,

b) listę operacji wybranych do finansowania, zgodnie z kolejnością na liście rankingowej.

Na liście umieszcza się operacje w kolejności według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru operacji. Uchwały w imieniu Rady podpisuje Przewodniczący Rady Programowej.

10. Z posiedzenia Rady sporządza się protokół zawierający co najmniej:

- datę i miejsce odbycia posiedzenia,
- wykaz członków Rady uczestniczących w posiedzeniu,
- zatwierdzony porządek posiedzenia,
- wyniki głosowań oraz treść decyzji i uchwał podjętych przez Radę.

Protokół podpisuje Przewodniczący Rady.

11. Przewodniczący Rady za pośrednictwem Biura LGD informuje wnioskodawców o:

- niewybraniu operacji do finansowania wraz z podaniem przyczyny oraz informacji możliwości złożenia wniosku bezpośrednio do podmiotu wdrażającego (informacja o możliwości złożenia wniosku bezpośrednio do podmiotu wdrażającego nie dotyczy „małych projektów”);
- wybraniu operacji do finansowania, o liczbie uzyskanych punktów lub miejscu na liście, wraz z informacją czy projekt mieści się w ramach limitu przyznanego środków (tylko w roku, w którym po raz ostatni zostanie podana do publicznej wiadomości informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy).

12. W terminie do 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy Biuro PLGD przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu:

- 1) wszystkie złożone wnioski o przyznanie pomocy wraz uchwałami,
- 2) listę operacji wybranych (zawierającą dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy oraz wskazanie operacji, które mieszczą się w ramach limitu - tylko w roku, w którym po raz ostatni zostanie podana do publicznej wiadomości informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy);
- 3) listę operacji niewybranych (zawierającą dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy oraz wskazanie operacji, które:
  - a) w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za:
    - zgodne z LSR,
    - niezgodne z LSR,
  - b) nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu.

Procedura ponownej oceny na wniosek Podmiotu Wdrażającego

W przypadku gdy do LGD wpłynęły wnioski od podmiotu wdrażającego o ponowną ocenę operacji lub prośba o opinię w sprawie zgodności operacji o zmienionym zakresie z LSR LGD w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania pisma, organizuje posiedzenie Rady w celu przeprowadzenia ponownej oceny operacji. Rada dokonuje oceny po zapoznaniu się z nowym wnioskiem o przyznanie pomocy zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami oceny i wyboru operacji.

W przypadku, gdy zmiana w zakresie rzeczowym operacji powodowałaby, iż operacja w danym kształcie zostałaby uznana za niezgodną z lokalną strategią rozwoju, organ decyzyjny LGD podejmuje uchwałę potwierdzającą ten fakt. Uchwała taka stanowić będzie dla podmiotu wdrażającego podstawę do nie wyrażenia zgody na zmianę i pozostawienie wniosku o zmianę w zakresie rzeczowym operacji zawartym we wniosku o przyznanie pomocy bez rozpatrzenia.

Jednocześnie Wnioskodawca ma możliwość złożenia do LGD w trybie określonym w lokalnej strategii rozwoju odwołania od negatywnego wyniku oceny zgodności operacji z lokalną strategią rozwoju w sytuacji zmiany w zakresie rzeczowym operacji.

Ww. rozwiązania należy stosować również przy ocenie możliwości zawarcia aneksu do umowy przyznania pomocy w sytuacji zmian w zakresie rzeczowym operacji.

Procedura oceny i wyboru operacji oraz procedura odwoławcza (forma tabelaryczna)

Lp.	Osoba/ organ wykonująca czynność	Proces - opis czynności	Czas od zakończenia terminu naboru	Dokumenty powstałe w wyniku realizacji procesu/ uwagi
1.	Zarząd PLGD	<p>Ogłoszenie o naborze wniosków</p> <p>W terminie co najmniej 44 dni przed dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków występuje do właściwego organu SW ze względu na siedzibę LGD z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania za jej pośrednictwem wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w którym określa planowany termin naboru WOPP.</p> <p>W terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy dostarcza do właściwego organu SW dokumenty niezbędne do ogłoszenia naboru.</p> <p>Ogłoszenia w siedzibach, na stronach internetowych i tablicach ogłoszeń LGD oraz właściwej instytucji wdrażającej.</p>	-	<p>1.Wzór formularza wniosku wraz z instrukcją wypełniania.</p> <p>2.Wykaz dokumentów niezbędnych do wyboru operacji.</p> <p>3.Kryteria wyboru operacji.</p> <p>4. Wzór informacji o naborze</p>
2.	Pracownik Biura PLGD	<p>Nabór wniosków (15 dni)</p> <p>Przyjmuje wnioski, potwierdza na kopii datę i godzinę wpływu pieczęcią PLGD i własnym podpisem.</p> <p>Rejestruje wnioski w bazie danych.</p>	-	<p>1.Zarejestrowany wniosek oznaczony datą i godziną wpływu.</p> <p>2.Rejestr wniosków</p>
3.	Biuro PLGD	<p>Podanie do publicznej wiadomości listy złożonych wniosków.</p> <p>Umieszczenie listy złożonych wniosków na stronie internetowej oraz tablicy ogłoszeń PLGD</p>	do 1 dnia	<p>1.Lista złożonych wniosków</p> <p>2.Lista wniosków, które nie wpłynęły w terminie</p> <p>3.Lista wniosków, w których nie wskazano adresu wnioskodawcy</p> <p>4.Informacja dla wnioskodawcy o złożeniu wniosku po terminie.</p>
4.	Kierownik Biura PLGD	<p>Kierownik Biura niezwłocznie po zakończeniu naboru przekazuje Przewodniczącemu Rady wykaz wszystkich wniosków zgodnie z datą wpływu.</p>	do 2 dni	Protokół przekazania

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

5.	Przewodniczący Rady	Uzgadnia miejsce, termin i porządek posiedzenia Rady z Zarządem i Biurem LGD.	do 2 dni	Wyznaczony termin i miejsce posiedzenia Rady
6.	Pracownik Biura PLGD	1. Przygotowuje i kopiuje dokumenty (wnioski) dla członków Rady. 2. Wydaje radnym kopie wniosków bezpośrednio w biurze PLGD za pisemnym potwierdzeniem odbioru lub przesyłką listową za potwierdzeniem odbioru.	do 6 dni	1. Kopie wniosków z załącznikami 2. Potwierdzenie wydania kopii wniosków
7.	Pracownik Biura PLGD	1. Zawiadamia wszystkich członków Rady o miejscu, terminie i porządku posiedzenia Rady (do 7 dni przed terminem posiedzenia) 2. Zbiera i sprawdza prawidłowość składanych deklaracji bezstronności i poufności przez członków Rady 3. Podaje do publicznej wiadomości termin, miejsce i porządek posiedzenia (do 7 dni przed terminem posiedzenia)	do 9 dni	1. Zawiadomienie o terminie posiedzenia Rady 2. Wypełnione deklaracje bezstronności i poufności 3. Ogłoszenie o posiedzeniu
8.	Przewodniczący Rady	Posiedzenie Rady Sprawdza prawidłowość składanych deklaracji bezstronności i poufności przez członków Rady	do 10 dni	-
9.	Członkowie Rady	Dokonują oceny operacji w sprawie zgodności operacji z LSR (zgodności z zakresem tematycznym) w trybie określonym w Regulaminie Rady		Karty zgodności operacji z LSR
10.	Sekretarz posiedzenia Rady	1. Dokonuje weryfikacji wypełnionych kart 2. W przypadku błędów i braków wzywa radnego do dokonania poprawek 3. Opracowuje listę operacji niezgodnych z zakresem tematycznym konkursu oraz listę operacji zgodnych i niezgodnych z LSR		-
11.	Członkowie Rady	Podejmują uchwałę zatwierdzającą listę operacji niezgodnych z zakresem tematycznym oraz listę operacji zgodnych i niezgodnych z LSR. Dokonują oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru w trybie określonym w Regulaminie Rady.		1. Uchwała zatwierdzająca listy operacji zgodnych i niezgodnych z LSR oraz listę operacji niezgodnych z zakresem tematycznym 2. Lista operacji niezgodnych z zakresem tematycznym konkursu 3. Lista operacji zgodnych i niezgodnych z LSR 4. Karty oceny operacji według kryteriów wyboru

12.	Sekretarz posiedzenia Rady	1. Dokonuje weryfikacji wypełnionych kart 2. W przypadku błędów i braków wzywa radnego do dokonania poprawek 3. Sporządza listę ocenionych operacji		-
13.	Członkowie Rady	Podejmują uchwałę zatwierdzającą listę ocenionych operacji		1. Uchwała zatwierdzająca listę ocenionych operacji 2. Lista ocenionych operacji
14.	Przewodniczący Rady	Poinformowanie wnioskodawców Przewodniczący Rady za pośrednictwem Biura LGD powiadamia pisemnie (listem poleconym, a dodatkowo: faxem, lub e-mailem lub telefonicznie) wnioskodawców o: - zgodności lub niezgodności projektu z zakresem tematycznym wskazanym w informacji o naborze, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji; - zgodności operacji z LSR albo niezgodności operacji z LSR — wskazując przyczyny niezgodności; - liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny i miejscu na liście rankingowej ocenionych operacji; - możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR. Do pisma załączana jest lista ocenionych operacji. Wyznacza termin posiedzenia Rady Programowej w sprawie ew. odwołań i wyboru operacji do finansowania	do 12 dni (w przypadku zdarzeń losowych, braku quorum, świąt itp, nie później niż 21dni)	1. Informacja dla wnioskodawców 2. Informacja o terminie posiedzenia Rady Programowej w sprawie ew. odwołań i wyboru operacji do finansowania
15.	Pracownik Biura LGD	Podaje do publicznej wiadomości listę ocenionych operacji poprzez zamieszczenie jej na stronie internetowej PLGD oraz informacje o możliwości odwołania i terminu posiedzenia Rady w sprawie ew. odwołań oraz wyboru operacji do finansowania.	do 12 dni	1. Lista ocenionych operacji wywieszona na stronie internetowej LGD. 2. Informacja o odwołaniu
16.	Pracownik Biura PLGD	Odwołania Przyjmuje pisemne odwołania wraz z uzasadnieniem i rejestruje je w bazie danych.	do 5 dni od otrzymania informacji przez wnioskodawcę przekazanej przez pracownika Biura PLGD (telefonicznie lub email z potwierdzeniem odczytu wiadomości).	

17.	Członkowie Rady	<p style="text-align: center;">Posiedzenie Rady</p> <p>Członkowie Rady:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rozpatrują ewentualne odwołania (ewentualna weryfikacja list operacji zgodnych i niezgodnych z LSR oraz listy rankingowej). 2. podejmują uchwały o wyborze operacji do finansowania (odrębnie dla poszczególnych wniosków) 3. podejmują uchwałę zatwierdzającą: <ul style="list-style-type: none"> - listę operacji niewybranych do finansowania, - listę operacji wybranych do finansowania, zgodnie z kolejnością na liście rankingowej. 	do 19 dni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lista operacji zgodnych i niezgodnych z LSR. 2. Lista rankingowa 3. Uchwały o wyborze operacji do finansowania (odrębnie dla poszczególnych wniosków). 4. Lista operacji niewybranych do finansowania. 5. Lista operacji wybranych do finansowania, zgodnie z kolejnością na liście rankingowej. 6. Uchwała zatwierdzająca listy.
18.	Przewodniczący Rady	<p style="text-align: center;">Powiadomienie wnioskodawców</p> <p>Przewodniczący Rady za pośrednictwem Biura LGD informuje wnioskodawców o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewybraniu operacji do finansowania wraz z podaniem przyczyny oraz informacji możliwości złożenia wniosku bezpośrednio do podmiotu wdrażającego; - wybraniu operacji do finansowania, o liczbie uzyskanych punktów lub miejscu na liście, wraz z informacją czy projekt mieści się w ramach limitu przyznanych środków (tylko w roku, w którym po raz ostatni zostanie podana do publicznej wiadomości informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy). 	do 20 dni (w przypadku zdarzeń losowych, braku quorum, świąt itp., nie później niż 45dni)	Informacja do wnioskodawcy
19.	Biuro PLGD	<p>Przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wszystkie złożone wnioski o przyznanie pomocy wraz uchwałami, 2) listę operacji wybranych (zawierającą dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy oraz wskazanie operacji, które mieszczą się w ramach limitu - tylko w roku, w którym po raz ostatni zostanie podana do publicznej wiadomości informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy); 3) listę operacji niewybranych (zawierającą dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy oraz wskazanie operacji, które: 	do 45 dni	<p>Pismo do instytucji wdrażającej</p> <p>Potwierdzenie wysyłki</p>

		a) w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za: - zgodne z LSR, - niezgodne z LSR, b) nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu.		
20.	Pracownik Biura LGD	Archiwizuje dokumentację prac Rady oraz całą procedurę naborów i oceny operacji	-	Posegregowana i uporządkowana dokumentacja

Kryteria oceny zgodności operacji z LSR/ zgodności z zakresem tematycznym konkursu

Ocena zgodności operacji z LSR może być przeprowadzona poprzez zadanie członkom Rady następujących pytań:

- 1) Czy realizacja operacji jest zgodna z zakresem tematycznym konkursu (o ile dotyczy danego naboru),
- 2) Czy operacja przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego celu ogólnego określonego w LSR?
- 3) Czy operacja przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego celu szczegółowego określonego w LSR?
- 4) Czy operacja jest zgodna z przedsięwzięciami planowanymi w ramach LSR?

Członek Rady głosuje za zgodnością operacji z LSR tylko wtedy, gdy w jego opinii odpowiedź na wszystkie pytania jest pozytywna. Ustalając stanowisko całego organu decyzyjnego w danej sprawie należy przyjąć zasadę, że decyzja odnośnie zgodności operacji z LSR jest pozytywna, gdy większość bezwzględna składu organu decyzyjnego uznaje operację za zgodną z LSR.

Załącznik nr 7 „Karta oceny zgodności operacji z LSR” przedstawia szablon karty do głosowania

Kryteria wyboru operacji:

Przewiduje się zastosowanie następujących kryteriów wspólnych dla działań:

- Różnicowanie działalności w kierunku działalności nierolniczej,
- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw.

1. Komplementarność operacji z innymi przedsięwzięciami (max 10 pkt.)

W tym kryterium ocenia się operację pod kątem jej związków i relacji z innymi przedsięwzięciami realizowanymi na obszarze objętym LSR w ramach podejścia Leader oraz w ramach innych programów.

Operacja:

- jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów realizowanych w ramach podejścia Leader na obszarze wdrażania LSR – od 6 do 10 pkt.
- jest komplementarna w stosunku do innych operacji /projektów realizowanych na obszarze wdrażania LSR – od 1 do 5 pkt.
- nie jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów realizowanych w ramach przedsięwzięć na obszarze wdrażania LSR – 0 pkt.

2. Członkostwo w PLGD (max 10 pkt.)

W tym kryterium ocenia się, czy Wnioskodawca jest członkiem PLGD i czy wywiązuje się z zobowiązań wynikających z członkostwa. Narzędziem sprawdzającym będzie lista członków LGD przygotowana przez biuro z kolumnami: imię i nazwisko, data przystąpienia do LGD, miejsce zamieszkania, opłacanie składek.

Wnioskodawca:

- jest członkiem PLGD od co najmniej 1 roku licząc od dnia ogłoszenia naboru wniosków i ma uregulowane składki członkowskie na dzień składania wniosku – 10 pkt.
- jest członkiem PLGD krócej niż 1 rok licząc od dnia ogłoszenia naboru wniosków i ma uregulowane składki członkowskie na dzień składania wniosku – 5 pkt.
- jest członkiem PLGD ale nie ma uregulowanych składek członkowskich – 1 pkt.
- nie jest członkiem PLGD – 0 pkt.

3. Doświadczenie i kwalifikacje wnioskodawcy w realizacji projektów (max 5 pkt.)

Kryterium preferuje wnioskodawców, których kwalifikacje i doświadczenie dają gwarancje realizacji operacji zgodnie z planem i osiągnięcie zakładanych rezultatów.

Wnioskodawcy mający doświadczenie w realizacji:

- min. 3 projektów – 5 pkt.
- min. 1 projektu – 3 pkt.
- brak zrealizowanych projektów – 0 pkt.

4. Innowacyjność operacji (max 8 pkt.)

Jeżeli operacja:

- jest innowacyjna w skali całego obszaru LSR – 8 pkt.
- jest innowacyjna w skali gminy – 3 pkt.
- nie jest innowacyjna – 0 pkt.

5. Wykorzystanie lokalnych zasobów (max 12 pkt.)

Preferowane są projekty w których wnioskodawca przewidział, że podczas realizacji projektu wykorzystane zostaną lokalne zasoby – pochodzące z obszaru LGD. Punktować należy zatem projekty bazujące i promujące lokalne zasoby: historię, tradycję, kulturę, walory lokalnego środowiska, infrastrukturę turystyczną, lokalne produkty i usługi.

Jeżeli operacja:

- opiera się na lokalnych zasobach (zasoby ludzkie, zasoby naturalne-przyrodnicze i lokalna tradycja) – od 8 do 12 pkt.
- uwzględnia zaangażowanie tylko jednego z lokalnych zasobów (ludzie - kapitał lub tradycja lub przyroda) – od 1 do 7 pkt.
- nie uwzględnia lokalnych zasobów – 0 pkt.

6. Utworzone miejsca pracy (max 10 pkt.)

Preferowane są projekty zakładające tworzenie nowych miejsc pracy.

Realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne:

- powyżej 2 miejsc pracy - 10 pkt.
- od 1 do 2 miejsc pracy - 5 pkt.
- poniżej 1 miejsca pracy- 0 pkt.

7. Wnioskowana kwota pomocy (max 5 pkt.)

Jeżeli wnioskowana kwota pomocy wynosi:

- mniej niż 50 tys. zł -5 pkt.
- od 50 tys. zł do 70 zł - 3 pkt.
- powyżej 70 tys. zł - 0 pkt.

Kryteria wspólne dla działań:

- Odnowa i rozwój wsi,
- Realizacja LSR – Małe projekty.

1. Komplementarność operacji z innymi przedsięwzięciami (max 10 pkt.)

W tym kryterium ocenia się operację pod kątem jej związków i relacji z innymi przedsięwzięciami realizowanymi na obszarze objętym LSR w ramach podejścia Leader oraz w ramach innych programów.

Operacja:

- jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów realizowanych w ramach podejścia Leader na obszarze wdrażania LSR – od 6 do 10 pkt.
- jest komplementarna w stosunku do innych operacji /projektów realizowanych na obszarze wdrażania LSR – od 1 do 5 pkt.

- nie jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów realizowanych w ramach przedsięwzięć na obszarze wdrażania LSR – 0 pkt.

2. Członkostwo w PLGD (max 10 pkt.)

W tym kryterium ocenia się, czy Wnioskodawca jest członkiem PLGD i czy wywiązuje się z zobowiązań wynikających z członkostwa. Narzędziem sprawdzającym będzie lista członków LGD przygotowana przez biuro z kolumnami: imię i nazwisko, data przystąpienia do LGD, miejsce zamieszkania, opłacanie składek.

Wnioskodawca:

- jest członkiem PLGD od co najmniej 1 roku licząc od dnia ogłoszenia naboru wniosków i ma uregulowane składki członkowskie na dzień składania wniosku – 10 pkt.
- jest członkiem PLGD krócej niż 1 rok licząc od dnia ogłoszenia naboru wniosków i ma uregulowane składki członkowskie na dzień składania wniosku – 5 pkt.
- jest członkiem PLGD ale nie ma uregulowanych składek członkowskich – 1 pkt.
- nie jest członkiem PLGD – 0 pkt.

3. Doświadczenie i kwalifikacje wnioskodawcy w realizacji projektów (max 5 pkt.)

Kryterium preferuje wnioskodawców, których kwalifikacje i doświadczenie dają gwarancje realizacji operacji zgodnie z planem i osiągnięcie zakładanych rezultatów.

Wnioskodawcy mający doświadczenie w realizacji:

- min. 3 projektów – 5 pkt.
- min. 1 projektu – 3 pkt.
- brak zrealizowanych projektów – 0 pkt.

4. Innowacyjność operacji (max 8 pkt.)

Jeżeli operacja:

- jest innowacyjna w skali całego obszaru LSR – 8 pkt.
- jest innowacyjna w skali gminy – 3 pkt.
- nie jest innowacyjna – 0 pkt.

5. Wykorzystanie lokalnych zasobów (max 12 pkt.)

Preferowane są projekty w których wnioskodawca przewidział, że podczas realizacji projektu wykorzystane zostaną lokalne zasoby – pochodzące z obszaru LGD. Punktować należy zatem projekty bazujące i promujące lokalne zasoby: historię, tradycję, kulturę, walory lokalnego środowiska, infrastrukturę turystyczną, lokalne produkty i usługi.

Jeżeli operacja:

- opiera się na lokalnych zasobach (zasoby ludzkie, zasoby naturalne-przyrodnicze i lokalna tradycja) – od 8 do 12 pkt.
- uwzględnia zaangażowanie tylko jednego z lokalnych zasobów (ludzie - kapitał lub tradycja lub przyroda) – od 1 do 7 pkt.
- nie uwzględnia lokalnych zasobów – 0 pkt.

6. Zasięg oddziaływania operacji (max 10 pkt.)

Kryterium preferuje operacje, które mają wpływ na większy obszar LSR

Realizacja operacji przyczyni się do aktywizacji społeczności lokalnej (zaangażowania mieszkańców):

- min. 2 gmin – 10 pkt.
- jednej gminy – 7 pkt.
- kilku miejscowości – 5 pkt.
- jednej miejscowości – 3 pkt.
- jednej rodziny – 1 pkt.

7. Udział partnerów (max 5 pkt.)

W tym kryterium preferuje się operacje, które będą realizowane w partnerstwie z innymi podmiotami (osoby prawne, jednostki nieposiadające osobowości prawnej, organizacje społeczne) oraz interakcję pomiędzy sektorami.

Ocena na podstawie dołączonych listów intencyjnych do wniosku. Listy i oświadczenia traktowane są jako dowody udziału innych podmiotów w realizacji operacji.

Operacja będzie realizowana przez wnioskodawcę z udziałem:

- przynajmniej 3 partnerów, których udział jest uzasadniony z punktu widzenia celów, rezultatów i planowanych działań w ramach projektu - 5 pkt.
- od 1 do 2 partnerów, których udział jest uzasadniony z punktu widzenia celów, rezultatów i planowanych działań w ramach projektu - 3 pkt.
- bez udziału innych partnerów - 0 pkt.

Minimalny próg punktowy (dla wszystkich działań), aby projekt mógł być wybrany do dofinansowania wynosi 30% maksymalnej liczby punktów.

W przypadku identycznej liczby punktów, o pozycji operacji na liście decyduje wyższa liczba punktów w kryterium „Członkostwo w PLGD”. W przypadku braku rozstrzygnięcia w oparciu o to kryterium decyduje data i godzina złożenia wniosku.

Lp.	Dla działań:	punktacja max do uzyskania	punktacja min.
1.	Różnicowanie działalności w kierunku działalności nierolniczej. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	60 pkt.	18 pkt.
2.	Odnowa i rozwój Wsi. Realizacja strategii – Małe projekty.	60 pkt.	18 pkt.

Kryteria: „Wykorzystanie lokalnych zasobów”, oraz „Komplementarność operacji z innymi przedsięwzięciami” są kryteriami na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR dla wszystkich działań.

Załącznik nr 8 „Karty oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru” przedstawia szablon karty do głosowania

Procedura zmiany kryteriów zgodności operacji z LSR i kryteriów wyboru operacji

Kryteria zgodności operacji z LSR i kryteria wyboru operacji zatwierdzone są przez Walne Zebrania Członków Stowarzyszenia Powiślańska Lokalna Grupa Działania.

Zmiana kryteriów w żadnym wypadku nie jest możliwa od czasu ogłoszenia o naborze wniosków do czasu zakończenia procedury oceny operacji.

O zmianę kryteriów mogą wnioskować:

- Rada Programowa PLGD,
- Komisja Rewizyjna (po dokonaniu corocznej ewaluacji funkcjonowania LGD),
- Zarząd PLGD,
- członkowie PLGD (w liczbie minimum 5 członków podpisanych pod wnioskiem),
- potencjalni beneficjenci (w liczbie minimum 10).

Wniosek o zmianę kryteriów musi zawierać uzasadnienie np.: zmianą sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru i/lub stopniem realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach poszczególnych obszarów tematycznych (celów ogólnych, celów szczegółowych).

X. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji

Przygotowując budżet kierowano się maksymalnymi progami finansowymi przewidywanymi dla LGD oraz możliwościami alokacji środków na poszczególne działania, zachowując zasadę, że na każde działanie w ramach środków na wdrażanie LSR musi być przeznaczony co najmniej 10% tej kwoty. Pomocnym elementem przy sporządzaniu budżetu był harmonogram realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

Lata realizacji LSR	4.1/413 - Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 Wdrażanie projektów współpracy	4.31 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, w tym:			Razem Oś 4
	operacje spełniające warunki przyznania pomocy dla działań:			małe projekty	Razem 4.1/413		funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31	
	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2008-2009	0,00	0,00	240 577,00	138 033,25	378 610,25	-	96 438,92	26 118,36	122 557,28	501 167,53
2010	53 506,00	0,00	329 000,00	124 052,59	506 558,59	-	150 174,00	50 539,00	200 713,00	707 271,59
2011	66 791,50	53 705,00	322 024,00	204 035,00	646 555,50	-	147 616,00	50 000,00	197 616,00	844 171,50
2012	32 362,00	300 000,00	955 672,00	318 784,34	1 606 818,34	-	147 616,00	53 367,04	200 983,04	1 807 801,38
2013	200 000,00	-	669 347,00	1 005 350,32	1 874 697,32	19 400,00	147 616,00	46 378,00	193 994,00	2 088 091,32
2014	-	-	-	20 000,00	20 000,00	110 770,00	147 616,00	41 378,00	188 994,00	319 764,00
2015	-	-	-	-	-	-	119 238,68	34 214,00	153 452,68	153 452,68
2008-2015	352 659,50 zł	353 705,00 zł	2 516 620,00 zł	1 810 255,50zł	5 033 240,00 zł	130 170,00 zł	956 315, 60 zł	301 994,40 zł	1 258 310,00 zł	6 421 720,00 zł

Harmonogram realizacji przedsięwzięć

PRZEDSIĘWZIĘCIA I TYPY OPERACJI ZGODNIE Z LSR	OKRESY REALIZACJI LSR W PRZEDZIAŁACH PÓŁROCZNYCH													
	2009 I	2009 II	2010 I	2010 II	2011 I	2011 II	2012 I	2012 II	2013 I	2013 II	2014 I	2014 II	2015 I	2015 II
Rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców														
Rozwój oferty spędzania wolnego czasu														
Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna														
Znana marka turystyczna obszaru PLGD														
Przedsiębiorcze obszary wiejskie														
Społeczność przyjazna środowisku														
Energia w zgodzie z naturą														
Wdrażanie projektów współpracy														
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja														

Na poszczególne cele i przedsięwzięcia przeznaczono następujące środki w ramach działania „Wdrażanie LSR”:

Cel ogólny: I. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW	2 115 870,84zł
Cel szczegółowy I.1: PODNIESIENIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI i SAMOORGANIZACJI MIESZKAŃCÓW OBSZARU LSR	176 953,64 zł
Przedsięwzięcie: I.1.1. Rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców	176 953,64 zł
Cel szczegółowy: I.2. WZROST DZIAŁAŃ INTEGRUJĄCYCH MIESZKAŃCÓW	1 938 917,20 zł
Przedsięwzięcie: I.2.1. Rozwój oferty spędzania wolnego czasu	1 938 917,20 zł
Cel ogólny: II. ROZWÓJ TURYSTYKI W OPARCIU O WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE	941 440,97 zł
Cel szczegółowy II.1: POPRAWA STANU TECHNICZNEGO OBIEKTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ	573 448,44 zł
Przedsięwzięcie: II.1.1. Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna	573 448,44 zł
Cel szczegółowy II.2. AKTYWNA PROMOCJA WALORÓW PRZYRODNICZO - KULTUROWYCH ORAZ OFERTY TURYSTYCZNEJ	367 992,53 zł
Przedsięwzięcie: II.2.1. Znana marka turystyczna obszaru PLGD	367 992,53 zł
Cel ogólny: III. RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W OPARCIU O PRODUKTY LOKALNE I TRADYCYJNE RZEMIOSŁO	706 364,50 zł
Cel szczegółowy III.1. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI POZAROLNICZEJ	706 364,50 zł
Przedsięwzięcie: III.1.1. Przedsiębiorcze obszary wiejskie	706 364,50 zł
Cel ogólny: IV. ZACHOWANIE DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	1 269 563,69zł
Cel szczegółowy IV.1: PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW	129 661,22 zł
Przedsięwzięcie: IV.1.1. Społeczność przyjazna środowisku	129 661,22 zł
Cel szczegółowy IV.2: ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	1 139 902,47 zł
Przedsięwzięcie: IV.2.1. Energia w zgodzie z naturą	1 139 902,47 zł

XI. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

Przygotowanie:

- Spotkania w ramach realizacji projektu w ramach SPO "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006" Działanie 2.7. Pilotażowy Program Leader +, Schemat I

- I spotkanie informacyjne w Kwidzyńskim Centrum Kultury w dniu 29.11.2005, w którym uczestniczyli przedstawiciele władz lokalnych, przedsiębiorcy, rolnicy i sołtysi ze wszystkich gmin powiatu kwidzyńskiego,

- Szkolenie wyjazdowe w ośrodku TVP Sarnówek w dniach 10-11.03.2006
  - Szkolenie dla kandydatów do LGD w dniu 12-13.04.2006,
  - Szkolenie dla kandydatów do LGD w dniu 18-19.04.2006,
  - I Walne Zgromadzenie Członków PLGD w dniu 26.04.2006r.
  - Szkolenie dla kandydatów do LGD w dniu 27-28.04.2006,
  - Szkolenie dla kandydatów do LGD w dniu 11-12.05.2006,
  - II Walne Zgromadzenie Członków PLGD w dniu 18.07.2006r.
- Spotkania informacyjne dla sektora gospodarczego:
- Spotkanie w Sadlinkach w dniu 31.01.2007r.
  - Spotkanie w Gardei w dniu 25.02.2007r.
  - Spotkanie w Prabutach w dniu 03.03.2008r.
- Walne Zgromadzenie Członków PLGD w dniu 03.01.2008r.

Prezentacja założeń LSR

- Walne Zgromadzenie Członków PLGD w dniu 04.09.2008r.

Przygotowanie i konsultacje LSR podczas szkoleń i warsztatów w ramach projektu „Modernizacja obszarów wiejskich poprzez aktywizowanie społeczności wiejskich i promocje podejścia Leader”.

Lp.	Gmina/ Miejsce	Szkolenie	Warsztat
1	Miasto i Gmina Prabuty Sala Urzędu	11.09.2008	12.09.2008
2	Gmina Ryjewo Sala Urzędu	18.09.2008	19.09.2008
3	Gmina Sadlinki Sala Urzędu	22.09.2008	23.09.2008
4	Gmina Gardeja Gminny Ośrodek Kultury	02.10.2008	03.10.2008
5	Gmina Kwidzyn Sala Urzędu	06.10.2008	07.10.2008

Uchwalenie LSR

- Walne Zgromadzenie Członków PLGD w dniu 16.12.2008

XII. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

Wdrażanie

Instytucją odpowiedzialną za zarządzanie procesem wdrażania LSR, realizację strategii i koordynowanie wszystkich działań LSR będzie Stowarzyszenie Powiślańska Lokalna Grupa Działania, a wszystkie podejmowane przez nie działania będą miały charakter jawny.

Wdrażanie LSR odbywać się będzie z jak najszerszym udziałem członków Stowarzyszenia PLGD, partnerów lokalnych i wszystkich mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju. W tym celu prowadzone będą ciągłe akcje informacyjno-promocyjne zapewniające upowszechnianie informacji na temat LGD i realizowanych przez nią działań.

Działania promocyjno – informacyjne prowadzone będą przy wykorzystaniu:

- przekazu słownego w biurze PLGD, spotkaniach, seminariach, szkoleniach, warsztatach organizowanych przez LGD,
- tablic informacyjnych w siedzibach jednostek samorządu terytorialnego,
- tablic informacyjnych sołectw, przy parafiach i w innych powszechnie uznawanych miejscach np. na witrynach sklepowych, przystankach PKS itd.,
- lokalnej prasy,
- strony internetowej Stowarzyszenia Powiślańska Lokalna Grupa Działania www.powislanskalgd.pl
- stron internetowych członków i partnerów,
- tablicy informacyjnej w biurze Stowarzyszenia Powiślańska Lokalna Grupa Działania,
- drukowanych materiałów informacyjnych,

Strona www.powislanskalgd.pl będzie głównym miejscem zamieszczania informacji o naborze wniosków w ramach działania „Wdrażanie LSR”. Zamieszczona informacja zawierać m.in. będzie:

- Termin i miejsce składania wniosków o przyznanie pomocy,
- Informację o kryteriach oceny wniosków
- Informację o wysokości środków na realizację operacji w ramach naboru,
- Informację gdzie można uzyskać szczegółowe informacje
- Informację, gdzie można pobrać dokumentację konkursową i zapoznać się z wytycznymi

Projekty w ramach LSR będą zgłaszane i realizowane przez wszystkie uprawnione osoby, podmioty i instytucje objęte obszarem LSR. Wdrażanie będzie miało zatem charakter otwarty, natomiast za jego prawidłowy przebieg i zachowanie ustalonych procedur odpowiedzialny będzie Zarząd Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania.

Monitoring i aktualizacja

Prawidłowe zarządzanie LSR wymaga systematycznej kontroli realizacji operacji przez wykonawców oraz przedsięwzięć w ramach LSR a także funkcjonowania LGD w celu wykazania nieprawidłowości. Zgłaszanie uwag i opinii pozwoli na zebranie istotnych informacji na temat: realizacji LSR i śledzenie postępu prowadzonych działań, w szczególności w odniesieniu do osiągniętych celów i rezultatów oraz wydatkowania środków finansowych.

Działania prowadzone w ramach monitoringu obejmować będą:

- analizę korelacji pomiędzy przyjętymi celami operacji, przedsięwzięć i osiągniętych rezultatów (wskaźników),

- analizę zakresu odpowiedzialności wykonawców i postępu realizacji operacji,
- analizę osiąganych wskaźników w nawiązaniu do operacji i przedsięwzięć,
- analizę liczby zrealizowanych operacji i wykorzystanych środków budżetu LSR,
- analizę funkcjonowania biura LGD.

Narzędziem w procesie monitoringu, weryfikującym tempo, kierunek oraz rezultaty wdrażania strategii będą:

- roczne sprawozdanie wykonawców operacji zawierające udokumentowany opis i termin wykonywanych zadań ze wskazaniem osiągniętych wskaźników w formie raportów. W razie konieczności (istniejących nieprawidłowości) przewiduje się skrócenie okresu raportowania,
- roczne sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć zawartych w LSR przygotowane przez biuro LGD,
- kontrole na miejscu weryfikujące postęp prac i rezultatów, analizę dokumentów,
- badania ankietowe,
- bezpośrednie spotkania i konsultacje .

Uzyskane w procesie monitoringu informacje poddane zostaną corocznej (w razie potrzeby w krótszym okresie) ocenie przez Zarząd LGD a następnie przez Walne Zgromadzenie. Uzyskane w procesie monitoringu informacje stanowić będą podstawę działań aktualizacyjnych, niezbędnych z uwagi na prawidłowość wdrażania LSR

XIII. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej

Ewaluacja strategii posłuży sprawdzeniu czy w wyniku podejmowanych w ramach wdrażania strategii działań powstały spodziewane rezultaty, oraz czy rezultaty przełożyły się na realizację celów strategii.

Zakres ewaluacji i przyjęte metody zależne będą od następujących czynników:

- od ilości operacji zrealizowanych (zakończonych) w danym roku,
- od ilość operacji, które są w trakcie realizacji
- od czynników zewnętrznych,

Ewaluacji mogą zostać podane:

- wszystkie lub wybrane projekty prowadzone przez LGD
- wszystkie lub wybrane programy prowadzone przez LGD
- funkcjonowanie LGD

Forma oceny ex ante polegać będzie na tym, że w stosunku do każdej planowanej w ramach LSR operacji będzie istniał obowiązek sporządzenia analizy zawierającej opis spodziewanych efektów danego przedsięwzięcia oraz ocenę tego przedsięwzięcia pod kątem jego wpływu na osiągnięcie celów zakładanych w LSR. Analiza ta będzie jednym z elementów dokumentacji danego

przedsięwzięcia rozpatrywanej przez organ podejmujący decyzję o jego realizacji i będzie miała istotny wpływ na decyzję podjętą w tej sprawie.

Ewaluacja ex post będzie dokonywana w okresach rocznych, po zakończeniu każdego roku kalendarzowego będzie ona polegać na przeanalizowaniu wszystkich zrealizowanych w minionym roku kalendarzowym działań i operacji pod kątem określenia efektów tych przedsięwzięć, a także wpływu, jaki miała ich realizacja na osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Ewaluacja będzie obejmować następujące aspekty projektu :

- adekwatność projektu (jakie problemy miały zostać rozwiązane dzięki realizacji celów projektu?)
- przygotowanie projektu i jego planu (czy projekt jest logicznie zaplanowany i spójny wewnątrznie?)
- efektywność projektu (jakie są koszty projektu oraz czas realizacji tj.: nakłady w stosunku do osiągniętych rezultatów?)
- skuteczność projektu (czy dzięki realizacji projektu osiągnięto zakładaną zmianę? jaki jest stosunek rezultatów do zakładanych celów?)
- oddziaływanie projektu (skutek jaki wywiera projekt w szerszym środowisku oraz jego wkład w realizację szerszych celów.)
- trwałość projektu (prawdopodobieństwo, że osiągnięte zmiany/ korzyści będą nadal kontynuowane).

Ewaluacji podlegać będzie także jakość partnerstwa oraz sprawność funkcjonowania LGD. Na tym polu oceniane będzie funkcjonowanie biura, jego pracowników oraz samych organów LGD, jakość efektywności stosowanych procedur, przepływu informacji oraz sprawności podejmowania decyzji.

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie tej ewaluacji będzie **Komisja Rewizyjna**. Część zadań związanych z tą formą ewaluacji Komisja będzie mogła zlecić do wykonania ekspertom zewnętrznym. Wyniki ewaluacji Komisja Rewizyjna będzie zobowiązana przedstawić w formie raportu zawierającego następujące elementy:

- wykaz przedsięwzięć zrealizowanych w minionym roku kalendarzowym, z krótkim opisem merytorycznym i informacją finansową o każdym z nich,
- opis bezpośrednich efektów przedsięwzięć i porównanie ich z efektami, które były zakładane w fazie projektowania,
- analizę dotyczącą wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów określonych w LSR,
- wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które zapewnią wyższą efektywność działania LGD i lepsze osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Raport powinien być przygotowany i przedstawiony do wiadomości Zarządu i członków LGD najpóźniej 14 dni przed terminem dorocznego Walnego Zebrania Członków LGD, na którym będzie udzielane Zarządowi absolutorium za miniony rok. Treść raportu, zgodnie z zasadą jawności działania LGD, będzie także podana do wiadomości publicznej.

Przedstawiony przez Komisję Rewizyjną raport będzie przedmiotem dyskusji podczas Walnego Zebrania Członków, ze szczególnym uwzględnieniem zaproponowanych w raporcie zmian w sposobie funkcjonowania LGD. Ewentualne decyzje w tej sprawie będą podejmowane w formie stosownej uchwały Walnego Zebrania Członków.

Cele ewaluacji strategii to:

- polepszenie efektywności i wydajności w obszarze objętym LSR
- określenie efektów wdrażania strategii,
- lepsze zaspokojenie oczekiwań odbiorców projektów zaplanowanych w ramach strategii,
- dostarczenie informacji koniecznych dla podejmowania decyzji,
- uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z realizacją strategii,
- odniesienie się do krytyki ze strony beneficjentów działań zaplanowanych w strategii,
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie strategii wśród wszystkich zainteresowanych jej funkcjonowaniem i jej efektami,
- usprawnienie działalności LGD

Metodologia

Ewaluacja będzie realizowana w dwóch typach: jakościowym i ilościowym.

Typ ilościowy - dane ilościowe będą pochodziły ze standaryzowanych technik badawczych oraz ze źródeł danych zastanych takich jak: sprawozdania, wyniki monitoringu, audyt.

Typ jakościowy - dane jakościowe natomiast pochodzą z analiz opinii, wyników obserwacji, czyli z zastosowania jakościowych technik badawczych .

XIV. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Na poziomie województwa LSR spójne jest ze **Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego**:

Priorytet I - Konkurencyjność

Cel strategiczny 1. Lepsze warunki dla rozwoju przedsiębiorczości i innowacji

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom edukacji i nauki

Cel strategiczny 3. Rozwój Gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne:

Cel strategiczny 4. Efektywna sfera publiczna

Priorytet II - Spójność

Cel strategiczny 1: Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej

Cel strategiczny 2: Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo

Cel strategiczny 3: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Cel strategiczny 4: Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia

Priorytet III –Dostępność

Cel strategiczny 2 - Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej

Cel strategiczny 3 - Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych

Cel strategiczny 4- Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego

Na poziomie powiatowym dokumentami spójnymi z LSR są:

- **Strategia rozwoju społeczno –gospodarczego powiatu kwidzyńskiego**

GOSPODARKA

Priorytet 1 Wszechstronny rozwój gospodarczy

CEL STRATEGICZNY 1.1 Stworzenie warunków sprzyjających pozyskiwaniu inwestorów, rozwoju przedsiębiorczości, innowacji i nowych technologii oraz wzrostu konkurencyjności firm funkcjonujących na terenie powiatu

CEL STRATEGICZNY 1.2 Lepsze warunki do rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich oraz wspieranie aktywności na obszarach wiejskich

CEL STRATEGICZNY 1.3

Rozwój przedsiębiorczości oraz integracja małych i średnich przedsiębiorstw

Kierunki działania:

CEL STRATEGICZNY 1.4 Podjęcie działań w celu rozwoju turystyki w powiecie

PRZESTRZEŃ

Priorytet 1 Prowadzenie spójnej polityki przestrzennej w porozumieniu z gminami, zwłaszcza w zakresie zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej

CEL STRATEGICZNY 2.1 Poprawa jakości życia poprzez kształtowanie procesów przestrzennych

CEL STRATEGICZNY 2.2 Rozwój zrównoważony przestrzeni historycznej – umacnianiem tożsamości lokalnej

EKOLOGIA

Priorytet 1 Poprawa stanu środowiska w celu polepszenia warunków życia mieszkańców, stworzenia możliwości rozwoju turystyki i rekreacji oraz rozwoju rolnictwa ekologicznego

CEL STRATEGICZNY 3.1 Poprawa stanu środowiska

CEL STRATEGICZNY 3.2 Kompleksowe rozwiązanie problemów środowiska zlewni rzeki Liwy

CEL STRATEGICZNY 3.3 Wysoka świadomość społeczeństwa o walorach środowiska naturalnego

CEL STRATEGICZNY 3.4 Stworzenie warunków do właściwego korzystania ze środowiska naturalnego

SPOŁECZNOŚĆ

Priorytet 1 Zapobieganie zagrożeniom społecznym

CEL STRATEGICZNY 4.3 Społeczeństwo obywatelskie z warunkami do dialogu między partnerami zaangażowanymi w rozwój społeczno – gospodarczy powiatu

CEL STRATEGICZNY 4.4 Wysoki poziom zatrudnienia

CEL STRATEGICZNY 4.5 Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego

Priorytet 2 Stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju i kształcenia każdego obywatela jako podstawa poprawy poziomu życia

CEL STRATEGICZNY 4.8 Wysoka jakość i efektywność kształcenia oraz wychowania

CEL STRATEGICZNY 4.9 Powszechne kształcenie ustawiczne

INFRASTRUKTURA

Priorytet 1 Podniesienie poziomu infrastruktury technicznej do standardów europejskich

CEL STRATEGICZNY 5.2 Stworzenie warunków do budowania systemu infrastruktury usług

CEL STRATEGICZNY 5.3 Poprawa komunikacji w powiecie

Priorytet 2 Budowa infrastruktury teleinformacyjnej elektronicznego obiegu dokumentów

CEL STRATEGICZNY 5.4 Lepszy dostęp do lokalnych sieci infrastruktury teleinformacyjnej elektronicznego obiegu dokumentów i informacji w powiecie

CEL STRATEGICZNY 5.5 Rozwój publicznych elektronicznych usług dla ludności z wykorzystaniem podpisu elektronicznego

- **programy operacyjne do Strategii rozwoju społeczno –gospodarczego powiatu**
- **Strategia rozwoju turystyki w powiecie kwidzyńskim**

Na poziomie krajowym LSR spójna jest z :

- **Program Operacyjny Kapitał Ludzki,**

- Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich

- Priorytet VII: *Promocja integracji społecznej* w zakresie rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych.

- Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki w zakresie wsparcia zatrudnienia, kadr dla gospodarki, przedsiębiorczości, integracji społecznej

- Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* w zakresie

następujących obszarów: rozwoju systemów kształcenia przez całe życie, rozwoju wykształcenia i kompetencji, rozwoju potencjału adaptacyjnego

- **Program Operacyjny Innowacyjna gospodarka.**

PO IG 2007-2013, Oś priorytetowa 3 Kapitał dla innowacji

PO IG 2007-2013, Oś priorytetowa 8 Społeczeństwo informacyjne- zwiększanie innowacyjności gospodarki

XV. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR

Stowarzyszenie Powiślańska Lokalna Grupa Działania przewiduje możliwość wykorzystania innych źródeł finansowania niż oś 4 PROW 2007-2013 na działania służące realizacji LSR, w tym w szczególności:

- PO „Kapitał Ludzki”,
- Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,
- Fundusz dla Organizacji Pozarządowych,
- Wojewódzki i Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska,
- inne dostępne środki finansowe (w tym ze źródeł organizacji pozarządowych wspierających inicjatywy wiejskie, jak np. Fundacja Wspomagania Wsi, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, itp.)

Przed nakładaniem się pomocy w ramach PROW i innych programów współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej , LGD stosować będzie następujące mechanizmy zabezpieczające:

- każdy dokument przedstawiany do refundacji ze środków publicznych opisany będzie w sposób umożliwiający identyfikację dokładnych wartości finansowanych z danego źródła finansowania , a więc będą w sposób trwały umieszczone informacje z jakiego programu te koszty zostały poniesione . W przypadku kosztu współfinansowanego z dwóch lub więcej programów będzie podana informacja o tym jaką część kosztów finansują poszczególne programy .Podział kosztów będzie merytorycznie uzasadniony. Dokument zostanie opatrzony pieczęcią z opisem typu „Zrefundowano ze środków .....
- księgowość organizacji będzie prowadzona w sposób umożliwiający wyodrębnienie wszystkich wydatków refundowanych z różnych źródeł,
- przewiduje się prowadzenie osobnych subkont dla każdej pozyskanej dotacji,
- z każdą osobą zatrudnioną przez LGD zawarta zostanie umowa precyzująca zakres obowiązków i zadań, w której będzie wyraźnie wskazany program, na rzecz którego te zadania i obowiązki będą wykonywane oraz podana wysokość wynagrodzenia finansowanego ze środków tego programu,
- w przypadku osób zaangażowanych jednocześnie w realizację dwóch lub więcej programów w umowie o pracę z tą osobą zostanie wskazany wymiar czasu pracy jaki ta osoba jest zobowiązana

przeznaczyć na wykonywanie zadań i obowiązków związanych z realizacją poszczególnych programów. Łączny wymiar czasu pracy będzie zgodny z Kodeksem Pracy,

- w przypadku finansowania pracy zatrudnianych pracowników z różnych źródeł w ramach danego etatu przewiduje się prowadzenie kart pracy, odpowiednio dla każdego programu, z którego refundowane będzie wynagrodzenie.

- zapewniony zostanie dobry przepływ informacji pomiędzy osobami odpowiedzialnymi za realizację różnych programów (spotkania robocze),

- każdy wniosek o przyznanie przygotowywany przez LGD będzie zawierał analizę ryzyka w zakresie nakładania się pomocy ze środków tego programu z pomocą , którą LGD uzyskało wcześniej z PROW lub innych programów oraz opracuje mechanizmy, które należy zastosować w celu uniemożliwienia nakładania się pomocy.

XVI. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Działania wskazane w Lokalnej Strategii Rozwoju przyczynią się do zrównoważonego rozwoju poszczególnych gmin wiejskich powiatu kwidzyńskiego oraz całego regionu – województwa pomorskiego.

Większość gmin analizowanego obszaru posiada własne strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego a także inne dokumenty planistyczne: wieloletnie plany inwestycyjne czy programy ochrony środowiska. Powiat poza strategią rozwoju społeczno-gospodarczego posiada również programy i strategie szczegółowe (np. turystyka, biomasa). Jednym z głównych zamierzeń planistycznych było uwzględnienie wcześniej zidentyfikowanych i zaprogramowanych celów strategicznych. Cele wskazane w niniejszym dokumencie są zbieżne z celami zawartymi w dokumentach poszczególnych gmin oraz dokumentach powiatowych. Wśród najważniejszych celów wymienianych dokumentach strategicznych (czy planistycznych) analizowanego obszaru można wskazać:

1. Lepsze warunki do rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich oraz wspieranie aktywności na obszarach wiejskich,
2. Wspieranie i promocja działań dotyczących przedsięwzięć turystycznych prowadzonych na terenie powiatu,
3. Promowanie walorów turystycznych, przyrodniczych i krajobrazowych powiatu,
4. Rozwijanie i promowanie agroturystyki,
5. Konserwacja i rewaloryzacja obiektów dziedzictwa kulturowego w miejscach o istotnym znaczeniu dla tożsamości powiatu,
6. Integracja społeczności lokalnej w oparciu o wartości dziedzictwa kulturowego-popularyzacja i promocja wartości kulturowych powiatu,
7. Wspieranie i promocja wykorzystania energii odnawialnej,

8. Wprowadzanie dalszych form ochrony przyrody,
9. Popularyzowanie wiedzy o przepisach prawa ochrony środowiska wśród mieszkańców,
10. Podejmowanie działań na rzecz ochrony krajobrazu i przyrody,
11. Podejmowanie działań promocyjnych, w tym stworzenie kalendarza imprez cyklicznych.

Wszystkie wymienione powyżej cele, stanowiące najczęściej osie gminnych i powiatowych strategii rozwoju, są zbieżne z celami zaproponowanymi w LSR dla Powiślańskiej Lokalnej Grupy Działania. Działania wskazane w LSR są także powiązane z celami wymienionymi w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego, a zatem w bezpośredni sposób przyczyniają się do rozwoju regionu. Poniżej zaprezentowano cele wyżej wymienionej strategii regionalnej do których w bezpośredni sposób nawiązuje LSR i wpływa na ich realizację:

Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne

Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego

Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia.

XVII. Informacja o dołączanych do LSR załącznikach

- Załącznik nr 1 – „Statut Stowarzyszenia Powiślańska Lokalna Grupa Działania”;
- Załącznik nr 2 – „Regulamin Rady Programowej”;
- Załącznik nr 3 – „Deklaracja o poufności i bezstronności w rozpatrywaniu danego wniosku”;
- Załącznik nr 4 – „Procedura naborów pracowników, opis stanowisk PLGD i procedura postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających wymagania konieczne
- Załącznik nr 5 – „Zasady powoływania, odwoływania i wyłączenia członków organu decyzyjnego,
- Załącznik nr 6 – „Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego,
- Załącznik nr 7 - „Karta oceny zgodności operacji z LSR”;
- Załącznik nr 8 – „Karta oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru”;